

РОДЗИНКИ ДИПЛОМАТІЇ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

ОЛЕКСАНДР БАЛАНУЦА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Інститут педагогіки НАПН України

Олександр БАЛАНУЦА

РОДЗИНКИ ДИПЛОМАТІЇ
Навчальний посібник

Дніпро
«Середняк Т.К.»
2022

УДК 327 (082)
Б 20

*Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 5 від 03 березня 2022 року)*

Рецензенти:

І. О. Івашук, доктор економічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету, Почесний Консул Республіки Сенегал в Україні;

С. В. Корсунський, доктор фізико-математичних наук, Заслужений економіст України, Надзвичайний і Повноважний Посол України, директор Дипломатичної академії імені Генадія Удовенка при МЗС України 2017-2020 рр., Надзвичайний і Повноважний Посол України;

О. В. Малахін, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Б 20 Балануца О. О. Родзинки дипломатії: навчальний посібник. Дніпро : Середняк Т. К., 2022. 148 с.

ISBN 978-617-8111-45-8

У навчальному посібнику розкрито сучасні тенденції розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики України, особливості становлення дипломатичної служби України. Посібник включає індивідуальні завдання у формі рефератів, аналітичні вправи та практичні завдання, а також контрольні питання, які є підсумковою формою засвоєння отриманих у процесі навчання знань.

Навчальний посібник буде корисним для учнів 9-11 класів, абітурієнтів, які обирають спеціальність «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» для навчання у закладах вищої освіти, студентів інших спеціальностей, викладачів.

За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень відповідальність несе автор

The author is responsible for the content of publications and the accuracy of research results

УДК 327 (082)
ISBN 978-617-8111-45-8 © Балануца О. О., 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЦІЛІ Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ:	5
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
БАЗОВИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	7
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, РЕФЕРАТІВ ТА ДОПОВІДЕЙ.....	58
АНАЛІТИЧНІ ВПРАВИ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ВПРАВ	60
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ	66
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	67
Додаток 1. Співпраця України та Кувейту	70
Додаток 2. Кейс «Бренд України»	74
Додаток 3. Курс уроків «Родзинки дипломатії»	79

ВСТУП

У сучасних умовах стрімкого розвитку політичних і соціальних процесів у світі, що поєднуються зі значними, майже революційними змінами в системі освіти, завдання підготовки фахівців у сфері дипломатії набуває особливо критичного значення для розвитку країни.

Саме тому курс «Родзинки дипломатії» розроблений не лише, щоб дати теоретичну та методичну основу для вивчення професійних дисциплін в рамках профорієнтаційної підготовки учнів старших класів, а й допомогти їм опанувати принципи та підходи до вивчення дипломатії.

Курс «Родзинки дипломатії» особливу увагу приділяє ознайомленню учнів з профілем майбутнього фахівця, його компетенціями, можливостями та напрямками побудови кар'єри в сфері дипломатії. Розуміння принципів дипломатії, тенденцій її розвитку та прикладів застосування на практиці є важливим у сучасній системі підготовки фахівців, що включає не лише ґрунтовну теоретичну підготовку, а й великий обсяг практичних занять, що призначені сформувати навички практичної діяльності і, в подальшому – компетенції майбутнього фахівця. Таким чином, завдання цього навчального посібника – допомогти учням у процесі вивчення дисципліни «Родзинки дипломатії».

Навички, здобуті під час опанування курсу, стануть корисними і в подальшому навчанні, кар'єрі, і у виборі майбутньої професії. Засади розуміння ролі України у світі, як одна із складових цілей курсу, безперечно допоможуть зміцнити почуття патріотизму серед українських дітей та молоді, де б вони не проживали.

Важливою метою дисципліни є не лише сформувати в учнів уявлення про зовнішню політику та особливості роботи дипломатичних представництв за кордоном, а й сформувати навички врегулювання спорів, запобігання та вирішення конфліктів, пошук компромісів та прийняття рішень. Важливо не лише навчати історії держави, але й виховувати свідоме й творче нове покоління українців, навчити нашу українську молодь представляти українську державу в країнах їхнього проживання та формувати позитивне сприйняття України у світі.

ЦІЛІ Й ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ:

- сформувати уявлення про зовнішню політику України та особливості роботи дипломатичних представництв за кордоном;
- сформувати розуміння професійних обов'язків представників дипломатичної служби, що є важливим елементом професійної орієнтації учнів;
- поширити знання та сформувати уявлення про права людини та захист прав українських громадян в інших країнах;
- сформувати навички, необхідні учням для подальшого навчання та кар'єри: способи врегулювання спорів, запобігання та вирішення конфліктів, пошуку компромісів та взаємоприйнятних рішень, проведення переговорів;
- сформувати уявлення про місце і роль України на міжнародній арені, залучити молодь до формування позитивного іміджу України у світі.

Вивчення курсу «Родзинки дипломатії» дозволить учням формувати такі програмні результати навчання:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність проявляти визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність логічно й послідовно відтворювати отримані знання предметної області.
- Здатність критично аналізувати й узагальнювати положення предметної області сучасної дипломатії.
- Демонструвати знання і розуміння теоретичних основ та принципів дипломатії в державній діяльності.
- Діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних принципів дипломатії, поваги до культурного різноманіття та цінностей громадянського суспільства з дотриманням прав і свобод особистості.
- Демонструвати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами, а також належного використання професійної термінології.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до курсу «Родзинки дипломатії». Дипломатія як наука, мистецтво та професія.

Тема 1. Історія створення та становлення Міністерства закордонних справ (МЗС) України. Структура відомства та його закордонні дипломатичні установи.

Тема 2. Хто такий дипломат, його характеристики, професійна компетентність. Напрями професійної діяльності фахівців у галузі дипломатії.

Тема 3. Принцип «Трьох П»: професіоналізм, патріотизм, порядність. Геннадій Удовенко – людина планети.

Тема 4. День працівників дипломатичної служби України. Завдання та стратегічні пріоритети діяльності МЗС.

Тема 5. Соборна України: шлях крізь віки.

Тема 6. Брендинг країн та націй. Бренд дипломата.

Тема 7. Культурна та публічна дипломатія України.

Тема 8. Економічна дипломатія України.

Тема 9. Основи дипломатичного протоколу та етикету.

Тема 10. Захист прав українських громадян за кордоном.

БАЗОВИЙ ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до курсу «Родзинки дипломатії»: дипломатія як наука, мистецтво та професія.

Дипломатія завжди вважалася особливою сферою людської діяльності. Дипломат виступає за кордоном у ролі фахівця з історії, релігії, культури, права.

Дипломатія є багатогранною, і кожен дипломат дає своє трактування цього поняття.

Класичне визначення дипломатії міститься в Оксфордському словнику англійської мови: «Дипломатія — це здійснення міжнародних відносин шляхом переговорів; сукупність засобів, що їх використовують посли й посланники з метою забезпечення переговорного процесу; праця або мистецтво дипломата». Британський дипломат Ернест Сатоу уточнює, що дипломатія – це насамперед інтелект і почуття такту, поставлені на службу державним інтересам. Німецький дипломат Георг Фридрих Мартенс вважає дипломатію наукою про зовнішні зносини чи закордонні справи держави, а в більш вузькому розумінні дипломатія – це наука чи мистецтво переговорів. А французький дипломат Жюль Камбон під дипломатичною діяльністю розуміє «мистецтво ведення переговорів та пошук способів, які б не дозволили у відносинах між народами не вдаватися до застосування крайнього засобу – сили».

Запропонуємо власне визначення цього поняття:

Дипломатія – це високоінтелектуальне мистецтво взаємодії на міжнародній арені при захисті та просуванні національних інтересів держави. Це пошук друзів та досягнення компромісів. Це робити все, щоб країну, інтереси якої ти представляєш, любили!

«Зробіть так, щоб Францію любили», – за легендою, ці слова французький політик Талейран часто казав послам, відряджаючи їх за кордон.

У примноженні позитиву, у побудові мостів і засипанні прірв полягає базова заповідь дипломатичного фаху. Але очевидно, що ця заповідь не єдина і що від неї періодично доводиться відступати, кажучи партнерам і світові неприємні речі.

Дипломатію можна розглядати з трьох позицій: *дипломатія як поняття, дипломатія як процес і дипломатія як професія*.

Дипломатія як поняття. Талант дипломата базується на певних вміннях, знаннях, навичках, які вкладаються в процес комунікації. Оскільки дипломатія – це певний магніт з пошуку друзів, то загалом процес комунікації і є основою цієї взаємодії і розвитку відносин. Дипломат не може працювати в кабінеті, дипломат працює з людьми. Отже, дипломатія – це контакти, це інтелект, це знання, це комунікація, взаємодія та розвиток.

Дипломатія як процес. Дипломатія – це процес здійснення відносин між країнами шляхом переговорів. Дипломатія є в центрі всіх світових подій, це серцебиття міжнародних процесів, подій. Без дипломатії жодна з подій не відбувається.

Дипломатія як професія. Дипломатія як професія – це виклик самому собі. Дипломат – це той, хто має всі шанси, позицію і зобов'язання бути кращим, це найкраща позиція, щоб виходити та презентувати Україну. Це неабияка відповідальність. Бути дипломатом означає, що кожного наступного ранку ви маєте бути кращою версією самого себе. Дипломатична освіта характеризується незавершеністю процесу. Можна обирати багато професій, які потребують постійного вдосконалення, але дипломатія – це щоденна освіта. Той, хто обирає для себе дипломатичну службу, має слугувати прикладом для інших.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Знайдіть декілька визначень поняття дипломатії або запропонуйте власне. Що в них спільного?
2. Яка роль дипломатії у вирішенні глобальних проблем сучасності?
3. Чи мрієте ви стати дипломатом? Чому?

Основна література: [1, 6],

Додаткова література: [16, 28]

Тема 1. Історія створення та становлення Міністерства закордонних справ (МЗС) України. Структура відомства та його закордонні дипломатичні установи.

Міністерство закордонних справ України (МЗС України) – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МЗС України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у сфері зовнішніх відносин України.

22 грудня 1917 року Голова Генерального Секретаріату Української народної республіки (УНР) Володимир Винниченко і Генеральний секретар з міжнародних справ Олександр Шульгин підписали «Законопроект про створення Генерального секретарства міжнародних справ», який цього ж дня був схвалений на засіданні Уряду УНР. Генеральне секретарство міжнародних справ стало першим зовнішньополітичним відомством України у ХХ столітті. Так розпочалась історія створення і становлення МЗС України як повноцінної державної структури.

Водночас традиції зовнішньополітичної служби України набагато давніші, ніж сторічна історія дипломатичної служби. Витоки української дипломатії сягають часів Руси-України, легендарних княжих часів Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, гетьманів Богдана Хмельницького, Івана Виговського, доби УНР. Не випадково Київську Русь у XI–XIII ст. визнавали другою після Візантії державою-імперією. Особливо динамічними зовнішні відносини стали в часи правління князя Ярослава Мудрого (1019-1054). Він активно використовував поширений в часи середньовіччя метод здійснення дипломатії – «шлюбну дипломатію», тобто укладання династичних шлюбів. Це не тільки частка нашої славетної історії, але й велика школа спілкування з іншими народами, боротьби за визнання нашої держави як повноправного учасника міжнародного життя. Адже нам випало проживати в центрі Європи, відіграючи важливу геополітичну роль як у минулому, так і тепер.

Нині МЗС України складається, по-перше, з 27 різних структурних підрозділів в центральному апараті: від територіальних департаментів (наприклад, департамент Близького

Сходу та Північної Африки – той департамент, який представляє всі країни арабського світу й Африки) до департаменту міжнародних організацій, департаменту права, протоколу тощо. Кожен із підрозділів має свою функцію, наповнення і завдання.

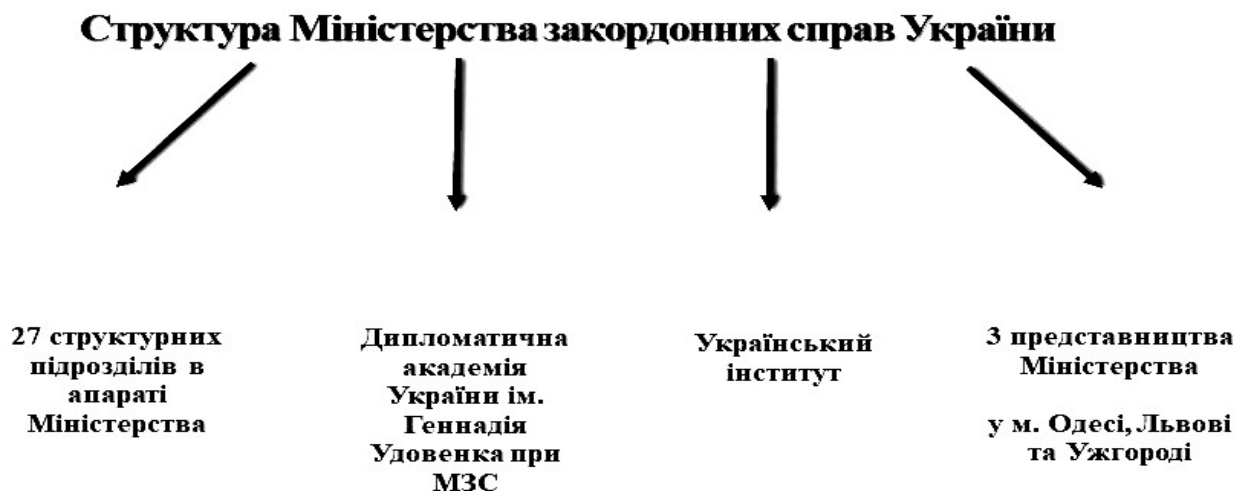

Рис. 1. Структура МЗС України

У структурі МЗС є Дипломатична академія імені Геннадія Удовенка –одного з найвизначніших українських дипломатів. Раніше Дипломатична академія займалася підготовкою бакалаврів та магістрів з питань зовнішньої політики. Наразі Дипломатична академія здійснює фахову підготовку та перепідготовку фахівців.

Також у структурі міністерства є нещодавно створений Український інститут, який має на меті сприяти, захищати та представляти Україну в усіх культурних та публічних заходах, які представляють, прославляють, підтримують нашу державу на різних рівнях як *soft power* («м'яка сила»).

У МЗС є три регіональні представництва в Ужгороді, Одесі та Львові. Представники МЗС там допомагають місцевій владі, місцевим адміністраціям з питань транскордонного співробітництва, з питань міжнародної двосторонньої та багатосторонньої співпраці.

МЗС має понад 100 дипломатичних закордонних установ, які мають свою категорію: посольства, генеральні консульства і консульства.

Також МЗС має свої представництва при міжнародних організаціях (ООН, Рада Європи, ЮНЕСКО, ЄС, НАТО тощо).

У центральному апараті МЗС працює зараз 640 дипломатів, а за кордоном – близько 1400. Тобто, що вся дипломатична армія (родина) України становить близько 2000 осіб.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Подивіться відео до 100-річчя української дипломатичної служби: <https://www.facebook.com/watch/?v=1523546824365899>

Як Ви розумієте слоган «Представляти. Захищати. Сприяти»?

2. Які основні функції виконує консульська установа?
3. Якою була дипломатія за часів Київської Русі та Запорізької Січі?

Основна література: [2, 3, 5, 6],

Додаткова література: [11, 12, 16]

Тема 2. Хто такий дипломат, його характеристики, професійна компетентність. Професійні обов'язки та напрями професійної діяльності фахівців у галузі дипломатії

Дипломат – це той, хто представляє інтереси країни та її громадян за кордоном.

Слово «дипломат» походить від давньогрецького слова «diplōma» (δίπλωμα), що означає «складений удвічі» (мається на увазі письмовий документ, який вручається послом главі іноземної держави в знак підтвердження своїх повноважень – зараз це називається вірчою грамотою).

У наш час роль дипломатії, а відтак й дипломата, з огляду на об'єктивні обставини, істотно зросла. Саме він – дипломат – у складних умовах сьогодення покликаний знаходити ефективні формули компромісу, розблоковувати конфлікти, попереджати негативний розвиток подій, давати урядам і президентам бездоганно зважені пропозиції та слухні поради. Це надзвичайно цікава й відповідальна професія.

Як сказав французький дипломат Жюль Камбон: «Я не знаю діяльності більш різноманітної, ніж професія дипломата. Немає такої професії, де було б так мало твердих правил і так багато того, що засновано на традиції; де для успіху потрібна була б надзвичайна наполегливість, і де б сам успіх такою мірою залежав від випадку; де б потрібна була сувора дисциплінованість, і де особа повинна була б мати твердий характер та незалежність у міркуваннях».

Дипломат має бути освіченим: і в політиці, і в економіці, і в історії, і в мистецтві, і в музиці; вміти спілкуватися з людьми, вести діалог, переконувати співрозмовника; знати декілька іноземних мов, бажано крім англійської ще якусь більш рідкісну (японську, арабську, тайську...).

Мистецтво дипломатії можна порівняти з різними видами спорту (баскетбол, фехтування, шахи...) або зі звучанням симфонічного оркестру (функції різних дипломатичних представників у різних ситуаціях схожі на звучання музичних інструментів: перша скрипка, духові, ударні, а разом вони мають звучати в унісон, як єдине ціле).

Однією з основних тенденцій нової дипломатії є те, що дипломат розглядається не як виконавець певної ролі у церемоніалі спілкування двох держав, а як фахівець із певним рівнем знань і навичок. Сучасний дипломат повинен володіти знаннями та якостями, які можна поділити на три групи: I. Спеціальні знання. II. Професійні навички. III. Особисті якості.

I. Спеціальні знання дипломата мають охоплювати наступні питання:

- Пріоритети зовнішньої політики власної країни.
- Географія, історія та культура; політична, соціальна та економічна ситуації країни, що приймає.
- Зовнішньополітичні пріоритети інших країн, регіональних організацій, членом яких є власна країна, та сучасних і потенційних наддержав.
- Механізми та процедури міжнародних зносин.
- Світова мережа дипломатичних представництв, міжнародних та регіональних організацій та інститутів.
- Законодавство, що регулює діяльність міжнародних інститутів.

II. Професійні навички дипломата:

- Навички переговорів та повсякденної дипломатії.
- Навички спостереження, аналізу та підготовки доповідей.
- Представницький навик.
- Навик управління місією.
- Комунікативний навик та навик публічної дипломатії.
- Навички, пов'язані зі співставленням різних культур.
- Володіння дипломатичною мовою.

III. У дипломата мають бути відповідні особисті якості:

- Комунікабельність і вміння викликати довіру до себе.
- Інтелектуальна багатогранність та прагнення до пізнання.
- Вміння мислити нестандартно, інтуїція.
- Вміння швидко приймати рішення та реагувати на виклики, причому з «холодною» головою, стресостійкість.
- Спокійний, врівноважений характер.
- Особиста теплота і чуйність, тактовність.
- Лояльність, дисциплінованість, відповідальність.

- Терпіння й виваженість.
- Чесність.
- Цілеспрямованість.
- Уважність, спостережливість, гарна пам'ять.
- Гнучкість.
- 4К: креативність, критичне мислення, комунікація, командна праця

Англійський дипломат Гарольд Ніколсон виокремлює сім найважливіших рис дипломата:

1. Любов до правди
2. Точність
3. Спокій
4. Рівний характер
5. Скромність
6. Витривалість
7. Лояльність

Сім смертних гріхів сучасного дипломата:

1. Відірваність.
2. Занадто сильне бажання догодити країні акредитації.
3. Віддаленість та зверхнє ставлення до інтересів громадян своєї країни.
4. Ізоляція.
5. Легковажність.
6. Відсутність.
7. Викривлення в повідомленнях реальної картини.

У дипломатії є такі поняття як *двостороння дипломатія* – коли країна працює з країною безпосередньо у двосторонніх відносинах; і *багатостороння дипломатія* – коли представник України є постійним представником при міжнародних організаціях. Скажімо постійний представник України в ООН працює з усіма 193 постійними представниками та їх делегаціями. В процесі розвитку, вдосконалення, в процесі власного професійного розвитку кожен з дипломатів обирає, до чого він має більше хисту.

Найпотужнішою позицією в державі є позиція Міністра закордонних справ, який 24 години на добу, 7 днів на тиждень завжди знаходиться на перетині міжнародних процесів.

Основними професійними обов'язками дипломата є:

• інформування та отримання інформації щодо стану справ та політичного курсу держав, а особливо держави перебування, намірів та позицій її керівництва, стану та характеру процесів, що відбуваються у державі;

- ведення переговорів;
- відстоювання інтересів своєї держави та її громадян;
- заохочення дружніх відносин між державами;
- представницька функція.

За кордоном дипломати також виконують такі завдання:

- підготовка інформації вузького фахового змісту;
- представництво на міжнародних семінарах і конференціях з вузькою тематикою;
- участь у переговорах, які стосуються специфічної сфери.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Які спільні риси дипломатії з різними видами спорту?
2. З грою на яких музичних інструментах можна порівняти роботу дипломатів і чому?
3. Охарактеризуйте ідеального дипломата. Наведіть приклади літературних персонажів, персонажів із мультфільмів або фільмів, які найкраще підходять на роль дипломатів. Які необхідні якості дипломатів вони мають?
4. Якби Ви мали право призначити Міністра закордонних справ, за якими критеріями та характеристиками Ви б його вибирали?

Основна література: [1, 3, 5, 6]

Додаткова література: [11, 28]

Тема 3. Принцип «Трьох П»: професіоналізм, патріотизм, порядність. Геннадій Удовенко – людина планети

Коли ми здобули незалежність, світ дізнався, що є така держава Україна. Коли Геннадія Удовенка обрали головою Генеральної Асамблеї ООН, світ зрозумів, що незалежна Україна – це назавжди.

В'ячеслав Чорновіл

Яскрава постать Геннадія Йосиповича Удовенка нерозривно пов'язана з історією творення незалежної Української держави. Він був дипломатом від Бога. Завдяки його професійності, енергії, інтелекту та любові до рідної Батьківщини Україна утвердилася на міжнародній арені, стала помітною на світовій політичній карті.

Біографічна довідка

Геннадій Йосипович Удовенко народився 22 червня 1931 р. у Кривому Розі в родині гірничого інженера. Закінчив факультет міжнародних відносин Київського університету (1954), вільно оволодівши кількома європейськими мовами (англійською, французькою, польською). У 1952–1955 роках працював у Міністерстві промислових і будівельних матеріалів УРСР, головою колгоспу на Київщині. Навчався в аспірантурі Інституту економіки і організації сільського господарства. У 1959–1964 роках – 1-ий секретар, радник МЗС України, 1965–1971 рр. – співробітник секретаріату Відділення ООН у Женеві, 1971–1977 рр. – начальник відділу міжнародних економічних організацій МЗС України, 1977–1980 рр. – директор Управління конференцій і синхронного перекладу секретаріату ООН (Нью-Йорк), 1980–1985 рр. – заступник міністра закордонних справ України, 1985–1992 рр. – Постійний представник України при ООН (Нью-Йорк), 1992–1994 рр. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Польщі, 1994–1998 рр. – міністр закордонних справ, водночас (вересень 1997 – вересень 1998-го – Голова 52 сесії Генасамблеї Організації Об'єднаних Націй, володар титулу «Дипломат року» (1994 р.)

З офіційної біографії Геннадія Йосиповича Удовенка можна зробити висновок, що його професійна та громадська кар'єра була динамічною та багатогранною, а його життя – неординарним та насиченим. Хоча б той факт, що після закінчення університету людину, яка володіла багатьма іноземними мовами, відправили піднімати сільське господарство, призначивши головою колгоспу. Як згадує сам Геннадій Удовенко: «Я навчився вести переговори на посаді голови колгоспу. Саме там опановував уміння відстоювати власну думку і не поступатися своїми інтересами. Знаєте, коли я лише приїхав у село, то не знав, де жито, а де пшениця. Але ходив слідом за агрономом, слухав його пояснення: як зійшла гречка, чи гарно піднялася пшеничка, все запам'ятовував і вчився. Згодом, коли працював у Департаменті конференцій і синхронного перекладу ООН, подумки повертався в ті часи. Якось мені довелося перекладати надзвичайно специфічні тексти з термінологією із нафтогазової сфери. Я прагнув це робити на високому рівні, а не просто механічно перекладати. Для цього треба було знати хоча б щось про тонкощі видобутку нафти. Я пішов до бібліотеки ООН і взяв унікальну книгу під назвою “Наука про нафту”. Унікальною вона була не лише тому, що була дуже товста, а й тому, що я був другим, хто нею поцікавився. Перший читач взяв її в бібліотеці ще тоді, коли існувала попередниця ООН – Ліга націй”».

Висока освіченість і активна життєва позиція багато в чому сприяли запрошенню Геннадія Удовенка на дипломатичну ниву, якій він присвятив не одне десятиліття свого життя.

Він долучався до організації міжнародних зустрічей та консультацій із різноманітних питань: апартеїду, народонаселення, продовольства, рівності жінок та інших не менш важливих питань порядку денного міжнародної дипломатії. У 1980-х до цього переліку додалося питання палестинської автономії, але найбільшим викликом для дипломата стала Чорнобильська катастрофа. Коли в 1986 р. сталася аварія на Чорнобильській АЕС, Геннадій Удовенко був Постійним представником України при ООН. Його велика заслуга в тому, що він зміг консолидувати всю міжнародну спільноту для подолання наслідків вибуху. 126 країн підтримали резолюцію щодо подолання наслідків аварії на ЧАЕС. «Для нас це питання – одне з найголовніших, бо Чорнобильська

трагедія – це невщухаючий біль українського народу», – говорив тоді Геннадій Удовенко.

16 липня 1990 року була прийнята декларація про державний суверенітет і Геннадій Йосипович Удовенко міг презентувати Україну як незалежну, будучи єдиним представником України в ООН. Коли він отримав новину про державний суверенітет він прийшов у кабінет, сів за стіл і запитав себе: «Що я можу зробити в такий історичний момент? Україна прийняла таке історичне рішення. Чим я можу їй допомогти?» Він почав діяти. Він почав писати листи на генерального секретаря ООН, розповідаючи хто ми. Він написав ноту на всіх офіційних представників усіх держав, щоб презентувати Україну, щоб показати, що з нею можна спілкуватися.

З відновленням Незалежності України в серпні 1991 р. українська дипломатія і особисто Геннадій Удовенко як важлива її частина розпочали копітку працю над міжнародним визнанням України у світі. У 1992 р. для налагодження двосторонньої співпраці між Україною та Польщею Геннадія Удовенка призначили Надзвичайним і Повноважним послом України у Польщі. Це були насичені два роки праці, які визначили нову модель двосторонніх відносин, а українського дипломата перетворили на архітектора цих відносин.

У 1994 р. Геннадій Йосипович Удовенко став міністром закордонних справ України. За неповних чотири роки під його керівництвом зовнішньополітичне відомство молоді країни Україна уклала понад 200 угод з індивідуальними країнами та міжнародними організаціями. Під час перебування Удовенка на посаді міністра закордонних справ Україна стала повноправним членом Ради Європи (1995 р.), підписано Хартію про особливе партнерство між Україною та НАТО (1997 р.), набула чинності Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Союзом (1998 р.).

Водночас сутність дипломатії полягає, звісно, не тільки в підписанні міжнародних договорів та угод, не тільки в розбудові мережі посольств та офіційних зарубіжних візитах керівників держави, а насамперед – у створенні та функціонуванні власної, спрямованої на захист національних інтересів дипломатичної служби, яка б завжди, всюди і за будь-яких умов відстоювала

інтереси власної держави, зміцнювала перспективу її подальшого статусу актора світового співжиття, впливового гравця на шахівниці міжнародного життя, давала повсякчас усім зрозуміти, що інші гравці мають справу з державою, яку треба поважати, з якою варто рахуватися.

Коли Геннадій Удовенко став Міністром закордонних справ, одним з пріоритетних напрямків він визначив підготовку дипломатичних кадрів. Саме тоді 30 травня 1995 року було створено Дипломатичну академію. Важливим принципом підготовки дипломатів він визначив **три «П»: «Професіоналізм. Порядність. Патріотизм»**. Його формула трьох «П» – це й зараз кредо української дипломатії.

Геннадій Йосипович мав високий авторитет у міжнародному співтоваристві, здобутий завдяки працьовитості, глибоким професійним знанням, комунікабельності, повазі до колег-іноземців, умінню вислухати протилежну точку зору. Він представляв Україну на численних сесіях і конференціях ООН та інших міжнародних організацій. Головував на засіданнях Генеральної Асамблеї ООН, Ради Безпеки, Економічної і Соціальної Ради ООН. Обирався Головою економічного і спеціального політичного комітетів Генеральної Асамблеї ООН.

Геннадій Удовенко став *першим і досі залишається єдиним* представником України, якому випала честь бути головою Генеральної Асамблеї ООН. Обрання головою 52 сесії Генеральної Асамблеї ООН було зоряним часом у професійній дипломатичній кар'єрі Удовенка. Він гідно, на високому фаховому рівні виконав таку почесну, відповідальну і доволі складну місію світового значення. Спільно з генеральним секретарем ООН Кофі Аннаном вони провели ключові реформи в Організації, а 52 сесія увійшла в історію як «сесія реформ». Це привернуло увагу не лише до тодішнього міністра закордонних справ України, а й до країни загалом. Цим надзвичайно важливим фактом перебування українського представника на посаді голови сесії Генеральної Асамблеї ООН наша країна, дипломатія мають повне право пишатися.

Генеральний секретар ООН Кофі Аннан та Голова 52-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН Геннадій Удовенко, Нью-Йорк, 1996 р.

Декілька цитат Геннадія Удовенка:

- *«Немає вічних ворогів, немає вічних друзів. Вічними є національні інтереси».*
- *«Кожна країна має бути господарем у власному домі, кожний має поважати честь і гідність країни-сусіда, не шукати проявів ворожості».*
- *«Головне завдання зовнішньої політики – захист національних інтересів. Потрібно створювати імідж України як геополітичної держави, котра має величезні економічні та політичні перспективи. Отож, ухвалюючи рішення про будь який політичний крок на міжнародній арені, насамперед, маємо запитати себе: «а що це дасть Україні? Чи принесе це користь державі? Яку саме?»*
- *«Місія світової дипломатії полягає у вирішенні найгостріших проблем сучасності, насамперед, не допустити розв'язання нової світової війни, приборкати поширення зброї масового знищення і врятувати прийдешні покоління від бідувань війни».*
- *«Мрію, щоб кожний з нас із гордістю промовляв: «Я українець! Це наша земля!»*

Феномен Удовенка, як людини світу, полягає в тому, що він був професіоналом з бездоганною репутацією, одним із найкращих дипломатів світу, патріотом і порядною людиною. Його унікальна біографія сповнена тисячами подій, справ, зустрічей, прийняттям ординарних і неординарних рішень, які мали вплив на життя

багатьох країн, а інколи навіть усієї планети. Він був причетний до народження нових країн, припинення десятилітніх міжусобиць, воєн, ухвалення рішень, які рятували мільйони людей від голоду, ініціювали боротьбу зі смертельними хворобами, знищення смертоносної зброї. Він наголошував: «ми маємо не допустити нової світової війни, маємо лімітувати поширення зброї масового знищення і врятувати наше покоління від бідувань війни».

Його знав і поважав увесь світ. Але його особлива заслуга перед світовою спільнотою полягає в тому, що саме йому в останньому десятилітті ХХ ст. вдалося вивести на світові обрії в досить прискореному темпі дипломатичну систему України – суверенної і незалежної держави. Досягнути того, на що інші країни витрачали десятки, а то й сотні років, задля чого працювали цілі покоління державних чиновників та кадрових дипломатів. І не тільки тому, що жодному іншому українському дипломату не вдалося сягнути таких високих посад в ООН з дня її створення, а насамперед тому, що з першого дня своєї дипломатичної діяльності Геннадій Удовенко відчував себе українцем, а Україну – державою, нехай спочатку і в статусі колоніальної республіки, але державою, з твердою вірою у її майбутнє.

Сьогодні ми живемо в цифровому світі, але його формула трьох «П» — патріотизм, порядність і професіоналізм — має завжди жити в серці кожного українського дипломата та держслужбовця, має допомагати й надалі розбудовувати сильну, незалежну Україну.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Як ви розумієте формулу трьох «П»: «Професіоналізм. Порядність. Патріотизм»?
2. Які ще відомі українські дипломати, крім Геннадія Удовенка, зробили великий внесок у розвиток дипломатичної системи України?
3. Яка місія, цілі та принципи діяльності Організації Об'єднаних Націй (ООН)?
4. Організаційна структура ООН.

Основна література: [4, 6]

Додаткова література: [10, 16, 18, 20, 21]

Тема 4. День працівників дипломатичної служби України. Завдання та стратегічні пріоритети діяльності МЗС

День працівників дипломатичної служби – професійне свято України, яке відзначається щорічно 22 грудня. Свято встановлено «...ураховуючи важливу роль працівників дипломатичної служби України у підтриманні мирного і взаємовигідного співробітництва України з членами міжнародного співтовариства, забезпеченні при цьому національних інтересів і безпеки України, а також захисті прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном...» згідно з Указом Президента України Віктора Ющенка «Про День працівників дипломатичної служби» від 21.11.2005 р.

Правові засади та порядок організації дипломатичної служби, а також особливості її проходження визначаються **Законом України «Про дипломатичну службу»**. У цьому Законі наведено визначення термінів, пов'язаних із правовим статусом посадових осіб дипломатичної служби:

Дипломатичний службовець – громадянин України, який займає дипломатичну посаду в органі дипломатичної служби, одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням дипломатичних або консульських функцій, а також дотримується принципів дипломатичної служби.

Ротація – планове заміщення посад дипломатичної служби в органах дипломатичної служби посадовими особами дипломатичної служби.

Основні принципи дипломатичної служби:

- 1) патріотизм;
- 2) відстоювання національних інтересів України;
- 3) пріоритет прав та свобод людини і громадянина;
- 4) демократизм і законність;
- 5) гуманізм і соціальна справедливість;
- 6) професіоналізм, компетентність, ініціативність;
- 7) об'єктивність, чесність, порядність;
- 8) належне виконання службових обов'язків і додержання трудової дисципліни.

Систему органів дипломатичної служби складають:

- 1) Міністерство закордонних справ України;
- 2) представництва Міністерства закордонних справ України на території України;
- 3) закордонні дипломатичні установи України.

Закордонні дипломатичні установи України є постійно діючими органами дипломатичної служби, основними завданнями яких є представництво України в державах перебування або при міжнародних організаціях та підтримання з ними офіційних відносин, відстоювання національних інтересів України, виконання консульських функцій, у тому числі захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном.

Закордонними дипломатичними установами України є:

- 1) Посольство України;
- 2) Посольство України з резиденцією Надзвичайного і Повноважного Посла України в Києві;
- 3) Постійне представництво України при міжнародній організації;
- 4) Представництво України при міжнародній організації;
- 5) Місія України при міжнародній організації;
- 6) консульська установа України (Генеральне консульство України, Консульство України, Віце-консульство України та Консульське агентство України).

Міністр закордонних справ України очолює Міністерство закордонних справ України, здійснює керівництво діяльністю органів дипломатичної служби, затверджує структуру органів дипломатичної служби, а також виконує інші функції, законодавством України.

Державний секретар Міністерства закордонних справ України забезпечує діяльність органів дипломатичної служби та відповідно до затвердженої Міністром закордонних справ України структури органів дипломатичної служби затверджує їх штатні розписи та кошториси, а також виконує інші функції, визначені законодавством України.

Надзвичайний і Повноважний Посол України є вищим офіційним представником України, який здійснює загальне керівництво, координацію та контроль за діяльністю посадових осіб та інших працівників Посольства України, керівників інших

закордонних дипломатичних установ України у державі акредитації, а також посадових та інших осіб, членів делегацій України, які перебувають у цій державі з метою виконання посадових або службових обов'язків.

Дипломатичними посадами є такі посади:

- 1) Державний секретар Міністерства закордонних справ України;
- 2) Надзвичайний і Повноважний Посол України;
- 3) Надзвичайний і Повноважний Посол України з резиденцією в Києві;
- 4) Постійний представник України при міжнародній організації;
- 5) Представник України при міжнародній організації;
- 6) Глава Місії України при міжнародній організації;
- 7) Генеральний консул України;
- 8) заступник Постійного представника України при міжнародній організації;
- 9) заступник Представника України при міжнародній організації;
- 10) заступник Глави Місії України при міжнародній організації;
- 11) радник-посланник;
- 12) Посол з особливих доручень;
- 13) дипломатичний радник;
- 14) Консул України;
- 15) Представник Міністерства закордонних справ України на території України;
- 16) радник;
- 17) консул у консульській установі України;
- 18) перший секретар;
- 19) другий секретар;
- 20) віце-консул у консульській установі України;
- 21) третій секретар;
- 22) консульський агент у консульській установі України;
- 23) аташе.

Дипломатичний ранг – це спеціальне звання, яке відповідно до Конституції України та Закону України «Про дипломатичну

службу» присвоюється дипломатичним службовцям. Є такі дипломатичні ранги:

- Надзвичайний і Повноважний Посол;
- Надзвичайний і Повноважний Посланник першого класу;
- Надзвичайний і Повноважний Посланник другого класу;
- радник першого класу;
- радник другого класу;
- перший секретар;
- другий секретар;
- третій секретар;
- аташе.

Дипломатичні ранги Надзвичайного і Повноважного Посла, Надзвичайного і Повноважного Посланника першого та другого класу присвоюються дипломатичним службовцям Президентом України за поданням Міністра закордонних справ України.

У 2020 р. напередодні дня дипломатів 17-22 грудня відбулася перша в історії дипломатичних зустрічей масштабна онлайн-конференція керівників закордонних дипломатичних установ України “Прагніть більшого” за участі послів, постійних представників та генеральних консулів нашої держави за кордоном.

Президент України, який відкрив конференцію, визначив основні напрями зовнішньої політики України та бачення позицій та амбіцій України у світі. Під час пленарних засідань Президент України, Прем'єр-міністр України, Голова Верховної Ради України окреслили низку пріоритетів та завдань для керівників ЗДУ на найближчу перспективу.

Основні пріоритети зовнішньої політики України:

- відновлення суверенітету й територіальної цілісності України у межах її міжнародно визнаних кордонів;
- продовження зусиль на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- зміцнення безпеки нашої держави, збереження і посилення санкцій проти держави-агресора Росії;
- активізація зусиль для сприяння українським виробникам та експортерам у виході на зовнішні ринки, просування українського експорту, зокрема українських товарів з доданою вартістю;

- залучення іноземних інвесторів до приватизації економічних об'єктів в Україні;
- розробка та втілення принципово нової політики щодо взаємодії із закордонними українцями.

Підсумовуючи роботу конференції, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба наголосив, що основні завдання для української дипломатичної служби лежать в площині внутрішніх перетворень та самовдосконалення, що сприятиме реалізації зовнішньополітичних пріоритетів України та покращенню якості послуг для українських громадян за кордоном. «В українського дипломата є три ключові завдання: захищати інтереси держави, сприяти українському бізнесу та допомагати українським громадянам. Прагніть більшого – це настанова на найближчу перспективу, щоб вже завтра бути кращими, ефективнішими та якіснішими», – зауважив глава МЗС України.

Під час конференції велику увагу приділяли дипломатії «м'якої сили», навіть була окрема сесія на цю тему.

«М'якою силою» називають здатність країн формувати позитивне сприйняття себе з боку іноземних країн, урядів, груп суспільства засобами переконання та приваблення, зокрема публічної та культурної дипломатії.

МЗС України вважає зміцнення «м'якої сили» України за кордоном однією з фундаментальних функцій української дипломатії. Жодна країна не може бути успішною та привабливою без потужної «м'якої сили», яку вона здатна проєктувати в пріоритетних країнах. «Пандемія принесла не лише виклики, але і нові можливості для “м'якої сили”. Наприклад, внаслідок обмеження глобальної свободи пересування суттєво збільшилася роль онлайну. Ми в МЗС скористалися цією нагодою та збільшили присутність України у світовій мережі. Ми створили офіційний вебсайт Ukraine.ua – по суті, офіційну онлайн-браму до України. Ми тісно співпрацюємо з міністерствами культури, економіки, державною агенцією з питань туризму та іншими органами влади, аби забезпечити синергію зусиль», – зазначив Міністр закордонних справ.

Цікавою є ідея запровадження аудіогідів українською мовою у музеях та інших туристичних пам'ятках кожної країни, чим зараз опікується перша леді країни.

Важливим завданням та пріоритетом діяльності української дипломатії також є розвиток публічної дипломатії, яка може починатися з культурної, спортивної, гастрономічної, етнокультурної дипломатії тощо. Будь-які заходи, особливо в онлайн форматі, де є можливість донести позицію України до міжнародних партнерів задля посилення позитивного іміджу та збільшення кількості партнерів, які підтримують Україну. Наприклад, створення кримської платформи як майданчика, який має об'єднати зусилля як всередині країни, так і ззовні, щоб привернути увагу керівників держав, керівників урядів, мережі експертів, які мають продукувати рішення: як правильно підійти до вирішення питання повернення Криму.

Отже, на сьогодні стратегічними пріоритетами діяльності МЗС є:

- протидія російській агресії на дипломатичному фронті;
- захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном;
- розвиток співпраці із закордонними українцями та діаспорами;
- утвердження міжнародного авторитету України, піднесення її іміджу та подолання викривлених стереотипів засобами економічної, публічної і культурної дипломатії.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Прослухайте неофіційний Гімн дипломата України <https://www.youtube.com/watch?v=qjCep7qjI-4>. На яких навичках та якостях дипломата у ньому наголошується?

2. Які інструменти дипломатії «м'якої сили» Україна могла б використовувати для формування й зміцнення позитивного іміджу?

3. Як Ви розумієте роль Посла України? На Вашу думку, у чому полягає його/її місія?

Основна література: [1, 3, 5, 6]

Додаткова література: [11, 13, 14]

Тема 5. Соборна Україна: шлях крізь віки

22 січня українці святкують День Соборності України. Соборність, єдність, згуртованість – фундаментальні характеристики української нації, які ми намагаємося захистити й представити у світі. Один із пріоритетів МЗС – об'єднати українців по всьому світу, бо разом ми сильніші.

Соборність – це, по-перше, територіальна єдність, неподільність, об'єднання в одне державне ціле всіх земель, які заселяє конкретна нація; по-друге, це звичайно духовна єдність, згуртованість громадян держави незалежно від їх національності; по-третє, поняття соборності невіддільне від поняття державність, суверенітет і незалежність, тобто те, що є фундаментом взагалі для побудови будь-якої демократичної країни. Соборність навіть трохи більше, ніж просто незалежність. Це свято, яке поєднує і об'єднання наших територій, і нашу духовну єдність, тому воно таке важливе.

Україна вважається молодою державою, але історія України починається не в 1991 році. Узагалі держави пишаються тим, що їхня історія сягає сотень або й тисяч років, бо це стверджує право на володіння певними землями, спадкоємність від інших держав та можливість бути незалежним гравцем на політичній арені.

Витоки соборності

Ідея соборності бере свій початок від об'єднання давньоруських земель навколо князівського престолу в Києві. Ще за часів Київської Русі-України її князі Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах зміцнювали українську державу, збирали до купи її землі навколо київського князівства.

Протягом віків втіленням ідеї соборності займались українські гетьмани: Богдан Хмельницький вважав, що Військо Запорізьке мало б контролювати не лише Подніпров'я, але й загалом землі Русі-України. На жаль, після смерті Хмельницького Україна розкололася на лівобережну й правобережну частини. І все ж гетьмани Лівобережної України прагнули, щоб в їхній державі возз'єдналися землі по обидва боки Дніпра. Це майже вдалося зробити Іванові Мазепі. Однак Полтавська катастрофа 1709 р. стала цьому на заваді.

Далі українські землі залишалися поділеними по Дніпру між Росією та Річчю Посполитою, а згодом Австрійською імперією. Але незважаючи на те, вони все одно намагалися об'єднатися і у XVIII, і в XIX столітті.

Серед українських діячів національного відродження XIX ст. популярною стає ідея єдності всіх українських земель. 1848 р. у Львові виникла Головна Руська рада, яка репрезентувала українське населення Галичини. У своєму маніфесті від 10 травня 1848 р. вона заявила про єдність усього 15-мільйонного українського народу. Така заява була своєрідним «актом злуки», який передував Акту 1919 р.

У часи міждержав'я України ідея соборності знайшла своє відображення у працях українських мислителів та письменників. На Галичині в другій половині XIX ст. популярною стає творчість Тараса Шевченка. Кобзар начебто об'єднав Наддніпрянську Україну й Галичину. Саме в цей період спостерігаємо активне співробітництво наддніпрянців і галичан. Це стосується Пантелеймона Куліша, Михайла Драгоманова, Івана Нечуя-Левицького та інших. У Львівському університеті з 1894 р. за рекомендацією професора Київського університету Володимира Антоновича, почав викладати Михайло Грушевський, який народився в «підросійській Україні». На Галичині друкувалося чимало авторів із Наддніпрянщини. Ідея Соборності наддніпрянців та галичан знаходила вияв навіть на рівні приватного життя. Відомий галицький діяч Іван Франко свідомо одружився з Ольгою Хоружинською, яка походила з Харківщини. Такий шлюб сприймався багатьма українцями як уособлення духовної і політичної єдності Західної й Східної України.

Концепцію соборності України сформулювали наприкінці XIX ст. у Львові 23-річний студент-галичанин Юліан Бачинський, а в Харкові – 27-річний юрист-східняк Микола Міхновський. У 1895 році у праці «Україна irredenta» Юліан написав, що прапором української буржуазії є «вільна, велика, незалежна, політично самостійна Україна — одна, нероздільна від Сяну по Кавказ!». Микола Міхновський у брошурі «Самостійна Україна» у 1900 році зазначив: «Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпат аж по Кавказ».

Разом із тим, було багато **перешкод для об'єднання**. По-перше були відмінності між цими двома частинами України, бо вони протягом багатьох років належали різним імперіям і у них були дуже великі відмінності: релігійні, освітні, навіть відрізнялося земельне законодавство. Для київських політиків Галичина була важливим регіоном. І не так просто було знайти якісь точки дотику. Наприклад, наддніпрянці взагалі нічого не знали про Галичину. Галицькі українці набагато більше знали про той берег Збруча, тобто українська ідея на цих землях будувалася на підставі історичної пам'яті про Київську Русь, на підставі творів Шевченка. Завжди для галичан Київ виглядав столицею і вони називали його великою Україною. Але все одно лідери УНР і ЗУНР деякий час не були готові до об'єднання. Наприклад, лідери УНР за часів Центральної Ради вважали таке об'єднання не на часі. ЗУНР вони зовсім не думали про те, щоб об'єднатися, вони вимагали від австрійського уряду виконання таємного протоколу Берестейського договору, де йшлося про відокремлення східної Галичини від західної і утворення українського краю в межах Австро-Угорщини. Голова ЗУНР Євген Петрушевич вважав, що Галичина має набагато більше шансів стати незалежною і бути міжнародно визнаною без об'єднання з УНР. На Галичині думали, що, якщо злука з гетьманською Україною відбудеться, то тоді це загрожувало б Галичині опинитися у складі Російської імперії. Тому не дуже хотіли цього об'єднання особливо політики на початку.

Поштовх для об'єднання

У результаті Першої світової війни відбувся розпад відразу декількох імперій, і в результаті цього з одного боку утворилася УНР (українська народна республіка), а з іншого боку утворилася ЗУНР (західноукраїнська народна республіка).

Поразка Австро-Угорщини у Першій світовій війні спонукала багатьох галичан домагатися негайного об'єднання з Українською державою, а не творити окрему західноукраїнську республіку. За це, зокрема, виступала частина депутатів та студенти на засіданні Української Національної Ради 18 жовтня 1918 р. у Львові.

Поштовхом також стала безвихідь УНР у війні з більшовиками та невдачі ЗУНР на українсько-польському фронті; відчуття

потреби у об'єднаних зусиллях. Політики Директорії сподівалися, що об'єднання із ЗУНР підсилить їхню владу в умовах масованого більшовицького наступу на Україну.

Основним каталізатором до Злуки в Галичині були соборницькі настрої місцевого селянства, яке на велелюдних мітингах та зборах в ультимативній формі вимагало від керівників ЗУНР проголосити об'єднання. Це підштовхнуло галицький уряд, який перед тим схилявся до входження у проектовану федеративну австрійську державу, розпочати заходи щодо об'єднання з Наддніпрянською Україною.

1 грудня 1918 р. у Фастові був підписаний «Передвступний договір» про об'єднання УНР і ЗУНР, у якому було заявлено про непохитний намір в найкоротший строк створити єдину державу. У цьому документі було чітко вказано, що сторони мають намір об'єднатися в єдину державу, але ЗУНР при тому залишає за собою право своєї адміністрації та власного вирішення релігійних і освітніх питань. Галичина має свою специфіку. До прикладу: УНР проголосила земельну реформу, однак керівництво ЗУНР вважало її неприйнятною і почало розробку власного земельного законодавства.

Нарешті 22 січня 1919 р. було урочисто проголошено Акт злуки.

Проголошення Акта Злуки українських земель на Софійській площі в Києві. 22 січня 1919 р. Фото роблено з дзвіниці Софійського собору. Фото: www.tetory.gov.ua.

Багатолюдна маніфестація на Софійському майдані, де урочисто проголошено Акт Злуки, була професійно поставлена актором і режисером Миколою Садовським. На Софійський майдан прийшли містяни, Січові Стрільці, працівники державних установ, гімназисти, учні шкіл, дипломатичний корпус. Загалом Київ сприймав ці події як важливий етап українського державотворення. Але разом з тим населення Києва більше переймалося загрозою більшовицького вторгнення до Києва.

Підписання Акту злуки стало можливим багато в чому завдяки тим людям, які брали участь у цьому переговорному процесі: якби не їхній талант дипломатів, то, можливо, цього б не сталося – Володимир Винниченко, який очолював Генеральний Секретаріат Центральної Ради, а потім став Головою Директорії, Симон Петлюра (головний отаман УНР, головнокомандувач) та Євген Петрушевич, який представляв ЗУНР. Усі вони мали дуже гарну освіту, знали іноземні мови, були гарними ораторами та мали неабиякі лідерські здібності. Це ті важливі риси, які потрібні кожному дипломату.

Соціальна реклама до 100-річчя першого українського уряду

Результати об'єднання

• **Економічна співпраця, військова взаємодопомога.** Під час польсько-української війни у 1918-1919 рр. в Галичину прибули окремі частини з Наддніпрянщини – це, звісно, підняло морально-вольові чинники Української Галицької армії. Однією з найбільш боєздатних частин, що прибули з Наддніпрянщини на допомогу галичанам у лютому того ж року, була артилерія київських Січових Стрільців, організована полковником Романом Дашкевичем. А в Одесі був сформований добровольчий загін на чолі з Андрієм

Долудом, і вони виїхали до Львова і успішно пройшли українсько-польську війну. Також Директорія надала близько 60 бойових літаків, з яких утворили Літунський полк Галицької армії. У липні-вересні 1919 р. відбувся спільний похід Армії УНР та УГА, у напрямку Київ-Одеса. Знаємо і про участь УГА в національно-визвольній боротьбі за Збручем. Відомим є клич галицьких військових: "Через Київ на Львів". Вважалось, що найперше потрібно звільнити Київ від більшовиків, а потім визволяти Львів від польської армії.

•Для ЗУНР була **велика фінансова допомога** з боку уряду УНР – щомісяця передавали мільйон гривень. З іншого боку – Галичина передавала Наддніпрянщині нафту. Тобто, економічна та військова співпраця була безперечною. Менш результативною була політична співпраця, хоча кілька діячів Галичини були міністрами УНР, членами її дипломатичних місій.

•**Великим культурним здобутком** у той час було створення Української республіканської капели на чолі з Олександром Кошицем. Створена відповідно до Закону Української Народної Республіки від 24 січня 1919 року в Києві музичним відділом Міністерства освіти та мистецтв УНР за дорученням Симона Петлюри для просування ідеї незалежної України та популяризації української музичної культури за кордоном. Вона гастролювала Європою, Америкою.

Визнання світовою спільнотою

У день проголошення Акту Злуки на Софійському майдані були представники інших країн, які повідомили про це свої уряди. Однак, Захід не поспішав визнавати українську державу, оскільки державна приналежність українських земель повинна була вирішуватись на Паризькій мирній конференції 1919 року. На ній підбивали підсумки Першої світової війни - переможці вирішували долю Європи. Україну представляла об'єднана делегація УНР та ЗУНР.

Україна була одним із абсолютно нових факторів, який виник за результатами війни. Українці відчували себе новим суб'єктом, з яким мусили рахуватись, який має бути відкритим для світу і світ має бути відкритим до них. Але союзники фактично не знали, що розбити з тими країнами, які постали на уламках Російської

імперії. Це не стосувалося тільки Польщі, яку були готові одразу визнати.

Але Україна не була суб'єктом для інших країн. Крім того, інтереси української делегації УНР і ЗУНР розійшлися. Тому що в них були різні вороги були. Для галичан головним ворогом була Польща – вона претендувала на те, щоб завоювати всю Східну Галичину і не залишала місця для окремої західноукраїнської держави. Для Східної України головним ворогом була Росія у своїй «білій» або «червоній» реінкарнації. Відповідно, у цій боротьбі на кілька фронтів східні українці фактично були готові пожертвувати Галичиною задля того, щоб помиритися з поляками. Натомість галичани були готові миритися із будь-якою Росією або з будь-ким, хто надасть дипломатичну підтримку. На цьому ґрунті інтереси кардинально розійшлися. Фактично розкол вже трапився остаточно у листопаді-грудні 1919 р. – його апофеозом став перехід галицької армії на бік Денікіна, а пізніше відбулися переговори у Варшаві, де було підписано Варшавську угоду між УНР та Польщею. Таким чином їхні шляхи розійшлися.

Поляки перемогли і фактично знехтували рекомендаціями, які давала їм Паризька мирна конференція щодо створення української автономії. Взагалі у це рішення про автономію вже, мабуть, ніхто й не вірив із західних держав – вони виказали своє занепокоєння ситуацією, порекомендували автономію, на тому заспокоїлися і закрили конференцію без вирішення західноукраїнського питання і українського в цілому також.

Значення Акту злуки для України

Об'єднання УНР і ЗУНР в одну державу через низку причин не було доведене до кінця. Головна з них – скрутне становище, в якому незабаром опинилися Директорія та її уряд, що були змушені під натиском радянських військ залишити майже всю територію України. Не в кращій ситуації була й ЗУНР, перебуваючи у стані постійних військових дій з польським арміями. Незалежність було втрачено. Україна була знову поділена між різними державами. Остаточне об'єднання території України в сучасних кордонах відбулося після Другої світової війни й дісталось українському народові ціною великих жертв, руйнувань і відсутністю незалежності. Український народ у складі тодішньої

УРСР, як складової Радянського Союзу, хоч і був єдиним, але позбавленим права на самостійне вирішення свого життя і своїх потреб.

Разом із тим, Акт злуки залишився знаменною подією, що мала велике історичне значення для українського суспільства. Він задекларував перед усім світом неподільність українських земель, єдність і солідарність народу, став прологом до постанови сучасної соборної суверенної України.

Підписання Акту злуки доводить, що історія незалежної України починається не в серпні 1991 р. У 1991 р. українську державність було відновлено, а не проголошено вперше. Це є доказом того, що Українська держава була створена як результат бажання її народу, а не в результаті дій інших держав (наприклад, за результатами кінця Другої Світової війни або ж створення УРСР).

Українська діаспора по всьому світу довгий час відзначала День незалежності 22 січня просто тому що не було іншого дня до 1991 р. Ще в січні 1959 р. з ініціативи очільника Українського конгресового комітету (провідної української організації у США) Сенатом Сполучених Штатів було прийнято резолюцію про щорічне відзначення 22 січня Дня соборності України. Такі ж рішення були прийняті на регіональному рівні, як в США, так і в Канаді. 12 січня 1965 року мер Торонто (Канада) підписав прокламацію про проголошення 22 січня "Днем української незалежності". Наступного дня про аналогічне рішення оголосили губернатор штату Мінесота (США) та мер найбільшого міста штату Міннеаполісу – про "відзначення Дня української соборності" 22 січня.

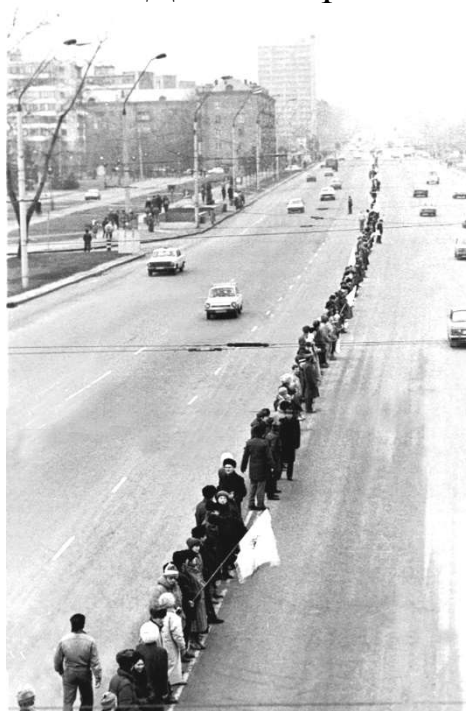
У дипломатії, як і в юриспруденції, велике значення мають нюанси. І запитання: «Чи є проголошення незалежності першим в історії держави чи єднання земель неодноразово відбувалось протягом століть?» має принципове значення. Саме тому російські царі намагались пов'язати історію Московії з історією Русі, яка була глибшою та давала право претендувати на більшу кількість земель. І саме тому про «Акт Злуки» не згадували в радянський період, який породив міф про те, що Західну Україну «подарував» українцям Сталін у 30-х роках ХХ ст.

Сьогодні в часи, коли частина території нашої держави анексована і здійснюється пропаганда сепаратистських настроїв, ідея соборності, є дуже актуальною. Історія свідчить, що незважаючи на чисельні спроби розділити український народ та українську державу, рано чи пізно духовна консолідація нації призводила до більш міцного об'єднання.

День Соборності – це не лише важливе національне свято, а й привід ще раз замислитись над тим, що сила й успіх України – в єдності усіх українців, де б вони не проживали.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Як ви розумієте поняття «соборність»?
2. Які історичні постаті стоять за підписанням Акту Злуки 1919 р.? Чи можна їх назвати дипломатами? Які якості дипломатів вони мали?
3. Звідки походить і що означає традиція створення «живих ланцюгів» під час відзначення Дня Соборності України?

*"Живий ланцюг" на київському проспекті Перемоги.
Фото Укрінформу*

Основна література: [2, 4]

Додаткова література: [12, 16]

Тема 6. Брендинг країн та націй*

Низка країн і територій активно працюють над формуванням свого іміджу та свого бренду: Японію вже асоціюють з високими технологіями, Францію – з високою модою, парфумами, вишуканими стравами та вином, а Швейцарію – з найбільш надійною банківською системою. Є країни, які пов'язують свій образ із пляжним відпочинком – Єгипет, Мальдіви, або з різними напрямками туризму – Туреччина, Греція, Іспанія. Наприклад, Болгарія демонструє свою відкритість (Open Doors for Open Hearts), а Румунія – можливості вибору (Romania, the Land of Choice).

Бренд (за Д. Аакером) складається з функціональних, емоційних, комунікаційних і стратегічних елементів, які у своїй взаємодії сприяють утворенню унікального набору асоціацій у свідомості споживачів.

Є багато інших визначень бренду:

- Бренд – комплекс уявлень, асоціацій, емоцій, думок про продукт або послугу в свідомості споживачів.
- Бренд — це сума всіх почуттів, спогадів, образів та емоцій, які виникають у людини, коли вона стикається з продуктом.
- Бренд — це позитивний образ, який свідчить про високу якість та гарну репутацію свого власника.

Уперше терміни національний брендинг та брендинг територій використав у 2002 р. британський дослідник Саймон Анхольт – фахівець у галузі брендингу країн, незалежний радник з питань бренду, іміджу держави. До його послуг зверталися представники урядів понад 50 країн світу: тобто послуги, саме консультації з питань національного брендингу. Він є головним редактором єдиного у світі професійного журналу в галузі національного брендингу.

С. Анхольт розробив комплексний підхід до брендингу територій, на противагу сфокусованому на якомусь одному аспекті. Бренд країни, згідно із С. Анхольтом, передбачає сприйняття країни за наступними показниками (рис.2):

1. Багатство культурної та історичної спадщини.
2. Ефективність державного управління.

* Розділ написано у співавторстві з Т.В. Співаковською

3. Інвестиційна привабливість країни (наскільки країна приваблива для інвесторів).

4. Експортний потенціал (якість експортних товарів якихось компаній).

5. Населення країни (людський капітал – освіта, кваліфікація робочої сили тощо).

6. Туризм (туристичний потенціал).

Рис. 2. Шестикутник Саймона Анхольта

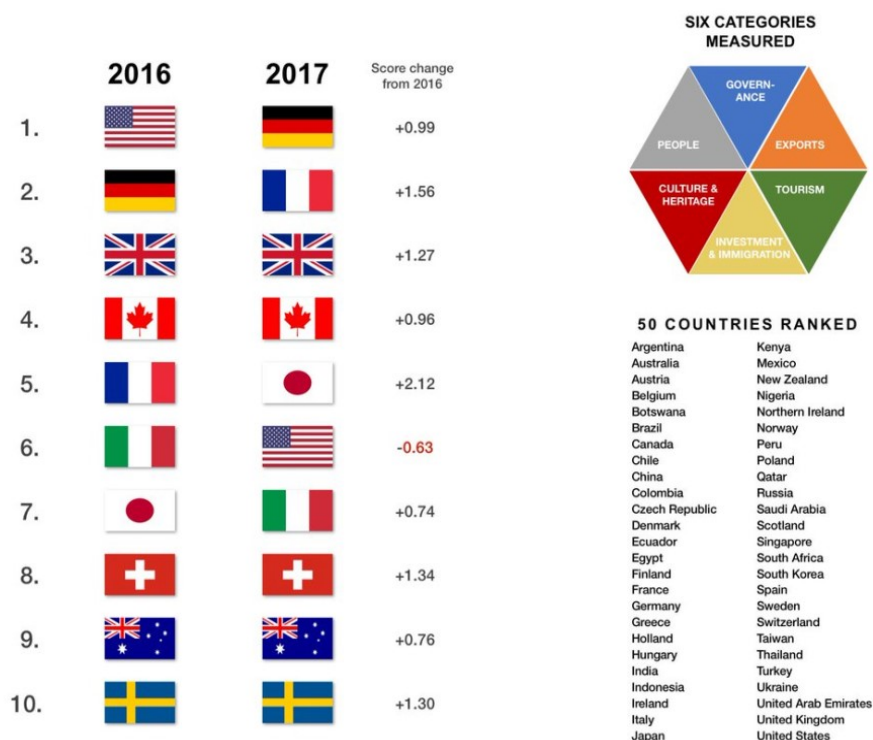
Є два найбільш відомі міжнародні рейтинги брендів держав – Nation Brand Index (Anholft GFK) та Country Brand Index (FutureBrand). Методологія складання рейтингів відрізняється.

Nation Brands Index враховує шість критеріїв Анхольта: туризм, експорт, люди, влада, культура та історична спадщина, інвестиції та імміграція. За Nation Brands Index (рис. 3) до 2016 р. лідером були США, але у 2017 р. ситуація змінилася, і на перше місце вийшла Німеччина, а США опустилися на шосте місце. У 2020 р. Німеччина залишається лідером, потім за сукупним рейтингом – Великобританія, Канада, Японія, Франція. Проте, якщо брати окремі показники, то ситуація інакша: Німеччина не є лідером за жодним окремим показником, у неї лише сукупний рейтинг високий. А за окремими складовими (наприклад, «культура») на першому місці Італія, Франція на другому, третє місце посідає Великобританія, далі Німеччина. За туризмом теж є лідерами Італія та Франція, за якістю людських ресурсів (освітою, кваліфікацією) лідером є Канада, за управлінням – Канада та Швейцарія, яка за сукупним рейтингом узагалі не в першій десятці.

Тобто можна не бути лідером за всіма показниками, а бути лідером в якомусь одному, унікальному напрямку.

Anholt-GfK Nation Brands Index (NBI)

Of the 50 countries measured, the United States is the **only** one to see its overall NBI score drop this year.
The US still ranks in the Top Five in three categories: Culture (2nd), Exports (2nd), Investment & Immigration (5th).
It ranked **23rd** in Governance.

SOURCE: <http://www.gfk.com/insights/press-release/germany-reclaims-top-nation-brand-ranking-with-usa-dropping-to-sixth-place/>

Рис. 3. Рейтинг країн «Nation Brands Index», 2016-2017 pp.

Другий рейтинг Brands Country Index використовує ієрархічну модель рішень, за допомогою якої бренд оцінюється у таких вимірах:

- обізнаність про країну: чи знають, що така країна існує;
- знайомство: настільки добре знають щось про цю країну;
- асоціації (туризм, культурний спадок, якість життя, система цінностей тощо);
- повага: настільки країна викликає пошану;
- міркування: чи розглядається ця країна як місце, яке варто відвідати;
- рішення про візит (що спонукає до його прийняття);
- бажання респондента переповідати про країну знайомим.

За цим рейтингом лідерами є Японія, Швейцарія, Данія, Німеччина, Канада, навіть ОАЕ входять в першу десятку (9 місце в рейтингу), а США на 13 місці (рис. 4).

FutureBrand Country Index: Top 20 2020

Country Index Ranking 2020 2020 vs 2019	Country	Country Index Ranking 2020 2020 vs 2019	Country
1 —	 Japan	11 4↑	 Australia
2 1↑	 Switzerland	12 3↓	 Austria
3 1↓	 Denmark	13 1↓	 US
4 2↑	 Germany	14 3↑	 France
5 3↑	 Canada	15 1↓	 Italy
6 1↑	 Denmark	16 4↑	 South Korea
7 2↓	 Finland	17 1↑	 Singapore
8 4↓	 Sweden	18 8↑	 Qatar
9 7↑	 UAE	19 9↓	 Luxembourg
10 1↑	 New Zealand	20 1↓	 United Kingdom

Рис. 4. Рейтинг країн «Brands Country Index», 2020 р.

Тобто все залежить від методики й показників, за якими ми визначаємо рейтинг країн.

Британський дослідник В. Оллінс пропонує формувати сильний бренд країни на основі ключової ідеї, яка має працювати як на раціональному, так і на емоційному рівнях. Ця ідея має бути важливою для всіх аудиторій бренду (наприклад, для туристів, інвесторів, потенційних споживачів). В.Оллінс підкреслює, що в основі національного бренду повинна лежати ключова ідея, яка буде виконувати такі завдання:

1. Вона повинна працювати на емоційному й раціональному рівнях, щоб апелювати як «до серця, так і до розуму людей».
2. Ключова ідея має бути важливою для всіх аудиторій бренду.
3. Ключова ідея має бути чітко сформульованою.

4. Ключова ідея має бути правдивою, щоб аудиторія визнавала її як реалістичну.

Український уряд неодноразово намагався популяризувати Україну в світі:

- 2005 р. – Державна програма забезпечення позитивного міжнародного іміджу України (формування в очах міжнародних партнерів сприйняття України як європейської держави).

- 2009 р. – Державна цільова програма формування позитивного іміджу України до 2011 року.

У часи російської агресії проти України робота над іміджем нашої держави набула ще більшої ваги:

- 2014 р. – Створено Міністерство інформаційної політики, один з напрямів діяльності МІП є популяризація України в світі.

- 2015 р. – Створено Управління публічної дипломатії (координація заходів у сфері реалізації іміджевих, культурних та інформаційних проектів України за кордоном).

- 2017 р. – Створено Міжвідомчу комісію з питань популяризації України у світі, покликану підвищити рівень координації у сфері публічної дипломатії між залученими владними органами.

- 2017 р. – Утворено «Український інститут», який мав стати потужним інструментом просування міжнародного іміджу України. Його філії планували відкрити у європейських столицях у Берліні, Парижі, на жаль не вистачило фінансової підтримки, але незважаючи на це інститут продовжив працювати.

- 2018 р. – Затверджено єдиний бренд України, на основі якого Кабмін замовив розроблення стандартів просування України як туристичного напрямку та просування України з метою залучення інвестицій. *Ukraine now* – стратегія брендингу, розроблена креативною компанією Banda Agency. Її ціль – сформувати бренд України у світі, залучити в країну інвестиції та покращити туристичний потенціал.

Центр «Нова Європа» у 2020 році провів дослідження: «Як сприймається Україна в країнах Європейського Союзу», зокрема в Німеччині, Італії, Франції та Польщі. З результатів дослідження були отримані як позитивні асоціації з Україною, так і негативні

асоціації з Україною або взагалі відсутні асоціації, тобто на запитання «З чим асоціюється Україна?» люди в цих країнах не давали відповіді. Всього було надано 280 асоціацій: на жаль, більшість респондентів назвали «війну, конфлікт з Росією, бідність, безробіття і еміграцію або сезонні працівники». Україна сприймається як країна походження мігрантів, 3 позитивних асоціацій були такі: культура, історія, Україна – це житниця, Україна – це унікальні страви; Україна – це туризм.

Завдання кожного дипломата, який працює за кордоном, збільшувати й розвивати позитивні асоціації та зменшувати вплив негативних асоціацій. Те саме стосується й кожного громадянина України, навіть учня або студента, який їде на навчання або відпочинок за кордон. Він має розуміти, що є амбасадором, представником своєї країни, і залежно від його поведінки буде формуватися враження про країну.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Як Ви розумієте поняття бренду?
2. Презентуйте себе як представника України (10-15 речень).

Основна література: [4]

Додаткова література: [25, 26, 27, 29, 31]

Тема 7. Культурна та публічна дипломатія України

Уперше термін «публічна дипломатія» зустрічається в лондонській газеті «Таймз» у 1856 р. як синонім цивілізованості. Якщо традиційна дипломатія – це комунікація на рівні «уряд–уряд», то **публічна дипломатія** – це комунікація на рівні «уряд–громадськість».

Її мета – формування державою X громадської думки в суспільстві держави Z. Інакше кажучи, публічна дипломатія – це вулиця із двостороннім рухом, що передбачає взаємну комунікацію.

Публічна дипломатія не замінює класичну дипломатію, а допомагає підготувати підґрунтя для проведення офіційних заходів на зовнішній арені. Публічна дипломатія разом з іншими засобами, зокрема національним брендингом, могла б забезпечити певну підтримку України серед зарубіжних аудиторій, що особливо актуально в контексті реалізації євроінтеграційної політики України та в умовах воєнної агресії з боку Росії.

У сучасному світі існує взаємозалежність між економічним успіхом держави та публічною, зокрема, культурною дипломатією. Успішна публічна дипломатія – це забіг на довгу дистанцію, що означає довгострокове докладання зусиль.

Основна мета публічної дипломатії України: сприяти налагодженню тривалого й ефективного співробітництва між країнами у різних сферах.

Форми публічної дипломатії:

- Культурна дипломатія
- Освітня дипломатія
- Спортивна дипломатія
- Цифрова дипломатія

Культурна дипломатія – один з найбільш дієвих інструментів популяризації нашої країни та інтеграції у світовий культурний простір.

Першою цілеспрямовано використовувати культурну дипломатію почала Франція. У 1883 р. завдяки зусиллям французького дипломата П. Кабмона було утворено Alliance Francaise (з філіалом у Барселоні), який мав на меті просування

французької мови, а під час Першої світової війни у структурі МЗС Франції з'явилися аташе з культури.

Потужним промоутером культури України тривалий час були та є громади української діаспори, найбільші з яких зосереджені в Канаді та США.

Щорічно в Торонто проходить найбільший у Північній Америці український вуличний фестиваль **Bloor West Village Toronto Ukrainian Festival**, під час якого перекривають рух на одній із вулиць Торонто. Протягом трьох днів його відвідують понад 500 тисяч людей із різних куточків Канади.

Також прикладами культурної дипломатії є Дні українського кіно в Іспанії, Німеччині, Великобританії, Франції, Нідерландах, Італії тощо

Культурна дипломатія України на прикладі Кувейту

У січні 2020 р. відбулася масштабна подія – "Тиждень України в Кувейті". Мета проєкту – презентувати найвидатніші досягнення та найяскравіші надбання сучасної України в усіх сферах. Обрана ціль стала основою гасла проєкту: «Бізнес, культура, освіта, мистецтво, спорт – заходи, що об'єднують Україну та презентують її світу».

Така масштабна іміджева подія відбулась уперше за всю історію двосторонніх відносин між Україною та Кувейтом, адже за один тиждень було проведено рекордну кількість заходів торговельно-економічного, культурно-мистецького, освітнього й

спортивного спрямувань. До них було прикуто увагу провідних кувейтських ЗМІ. Найвідомішу туристичну пам'ятку Кувейту – Кувейтські вежі – було яскраво підсвічено кольорами українського прапора за домовленістю з Міністерством інформації Кувейту протягом усього «Тижня України в Кувейті 2020».

Кувейтські вежі підсвічені кольорами українського прапора

Головним торговельно-економічним заходом «Тижня» став дводенний бізнес-форум (21–22 січня), організований спільно з Торговельно-промисловою палатою Кувейту. У форумі взяли участь представники близько 25 українських компаній, які презентували потенціал України у сфері інвестицій, сільського господарства, високих технологій, хімічної, харчової та легкої промисловості. Окремим тематичним сегментом у межах форуму стала низка медичних презентацій. Зокрема, професіонали Міжнародної клініки відновного лікування (м. Трускавець) представили метод Козьявкіна, а провідні фахівці української «Асоціації практичної та дослідницької медицини» (APRM) розповіли про досягнення української медицини в лікуванні стовбуровими клітинами широкого діапазону захворювань.

Українсько-кувейтський бізнес-форум за участі близько 30 компаній з України, 2020 р.

Важливою культурно-мистецькою подією «Тижня» став концерт українського симфонічного оркестру «Київ-Класик» (22 січня) під керівництвом артиста ЮНЕСКО в ім'я миру, посла української культури, народного артиста України й видатного диригента Германа Макаренка. Оркестр презентував унікальну музичну програму, що охопила класичні твори славних на весь світ композиторів, зокрема й українських (М. Лисенка, С. Гулака-Артемовського, М. Леонтовича, М. Скорика, Ю. Шевченка та ін.), а також найпопулярніші мелодії із сучасних кінофільмів. Іншою музичною подією «Тижня» став сольний фортепіанний концерт Євгена Хмари – видатного українського піаніста й композитора,

володаря Голлівудської премії імпрровізаторів і статусу Yamaha Local Artist. Також віртуоз виконав авторські композиції на роялі в межах вечора української моди в найбільшому ТЦ Кувейту «The Avenues», де представники українських модних домів «VoleeYu» та «S.Moroz» презентували власні унікальні колекції одягу й прикрас, розроблені з урахуванням уподобань близькосхідних шанувальниць високої моди.

Сольний фортепіанний концерт українського піаніста та композитора Євгена Хмари у Вищому музичному інституті Кувейту, 20 січня 2020 р.

Вечір українського мистецтва в Кувейті «МУЗИКА & МОДА & АРТ» за участі українських модних домів VoleeYu Fashion House та S.Moroz, 2020 р.

Щодо освітніх заходів, то 23 січня 2020 року в Кувейтському університеті провели конференцію за участі Посла України О. Балануци, ректора Кувейтського університету Х. Аль-Ансарі, деканки філологічного факультету КУ С. Абдельвагаб, а також кувейтських та українських студентів, які навчаються в Кувейтському університеті. Після презентацій учасників заходу український посол запросив гостей долучитися до символічної акції – висаджування української алеї дерев в університетському дворіку. У цьому ж контексті в школі вихідного дня при

посольстві було проведено кулінарний і художній майстер-класи для дітей українських громадян, які проживають у Кувейті.

Окрему увагу впродовж «Тижня України в Кувейті 2020» було приділено спортивним заходам. Так, 19 січня в одній із кувейтських шкіл відбулися заняття з фітболу для дітей під проводом української тренерки, спортивна конференція за участі заступника генерального директора Державної спортивної адміністрації Кувейту С. Аль-Мулли, кувейтського тренера, який навчався в Україні, та заслуженого тренера України зі спортивної гімнастики О. Андрійчука, а також дружній футбольний матч між ФК «Динамо-Дубай» (Україна) та ФК «Strikers Academy» (Кувейт).

Футбольний матч між ФК «Динамо-Дубай» (Україна) та ФК «Strikers Academy» (Кувейт) на стадіоні Джабер Аль-Ахмад, 2020 р.

Завершальним офіційним заходом «Тижня» стало дипломатичне прийняття з нагоди Дня Соборності України 23 січня 2020 року. Високим гостем заходу став Міністр торгівлі й промисловості Кувейту Халід Аль-Родан, який очолює кувейтську частину Міжурядової комісії з питань торговельного, економічного й технічного співробітництва між Україною та Кувейтом.

Фотовиставка в одному з найбільших ТРЦ Кувейту – ‘Avenues’, присвячена Дню Соборності України, січень 2020 р.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Чому без підтримки громадян культурна дипломатія НЕ працює?
2. Як можна стати Амбасадором культури своєї країни?
3. Наведіть приклади культурної дипломатії України в будь-якій обраній країні.
4. Які заходи культурної дипломатії ви могли б запропонувати провести Україні наступного року?

Основна література: [5]

Додаткова література: [8, 9, 15, 23]

Тема 8. Економічна дипломатія України

Економічна дипломатія – це специфічна галузь, пов'язана з використанням економічних проблем як об'єкта та засобу співпраці у міжнародних відносинах, яка є складовою зовнішньої політики та міжнародної діяльності загалом. Саме зовнішня політика визначає цілі та завдання економічної дипломатії.

Економічна дипломатія передбачає досягнення економічних цілей засобами дипломатії. Економічна дипломатія виникла внаслідок низки обставин:

- збільшення кількості учасників міжнародних економічних відносин;
- зростання конкуренції на світових ринках;
- збільшення кількості міжнародних економічних угод;
- зростання товарообігу між країнами та активізація міжнародних фінансових операцій;
- створення економічних союзів та блоків.

Завдання економічної дипломатії:

- формування сприятливих умов для доступу і просування вітчизняних товарів і послуг на зовнішні ринки,
- захист національних стратегічних і економічних інтересів держави за кордоном,
- сприяння соціально-економічному розвитку країни, підвищенню її конкурентоспроможності у світі,
- забезпечення національної та економічної безпеки країни

Також забезпечення національного інтересу та захист національної безпеки залишаються пріоритетними завданнями економічної дипломатії.

Сферами реалізації економічної дипломатії є:

- підтримка національного бізнесу за кордоном;
- відстоювання національних економічних інтересів;
- забезпечення підписання вигідних торговельно-економічних контрактів;
- врегулювання торговельних суперечок та вжиття заходів щодо їх попередження;
- формування сфер впливу держави за її межами;
- гарантії економічної безпеки держави

Основні форми міжнародних економічних відносин:

1) торгівля товарами, 2) торгівля послугами, 3) міграція капіталу, 4) міграція робочої сили у міжнародному масштабі.

Міжнародні економічні відносини регулюються міжнародним правом (на основі дво- та багатосторонніх договорів між державами, в рамках міжнародних організацій, звичаєвого права тощо).

Перспективи України в економічній дипломатії

Взагалі у світі немає країн, які за різних причин не можуть пристосуватися до вимог глобалізації. В Україні є шанс зайняти гідне місце в світовій економічній системі.

Зовнішня торгівля відіграє важливу роль в економічному розвитку України, тому важливим є підвищення ефективності торговельних зв'язків та формування конкурентоспроможного зовнішньоторговельного сектора України з використанням дипломатичних інструментів. Для успішного просування товарів та послуг України на міжнародні ринки, залучення іноземних інвестицій, забезпечення міжнародної допомоги необхідне суттєве коригування зовнішньоекономічної політики. Економічна дипломатія має працювати на реалізацію ефективнішої діяльності держави на зовнішніх ринках, нарощувати потенціал в найперспективніших секторах національної економіки, диверсифікувати географічну структуру зовнішньої торгівлі з мінімізацією критичної залежності від окремих держав та ринків, що у підсумку забезпечуватиме економічну безпеку України.

Поступово удосконалюється інституційна база забезпечення міжнародної торгівлі. При Міністерстві економічного розвитку і торгівлі з 2015 року діє Рада з просування експорту, а з 2016 року – Офіс з просування експорту. Питаннями захисту інтересів українського бізнесу займається Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі.

Окрім торгівлі, увага приділяється питанню залучення інвестицій. При МЗС діє Рада експортерів та інвесторів. У серпні 2016 року Президент України створив Національну інвестиційну раду. У жовтні 2016 року Кабінет Міністрів створив Офіс сприяння інвестиціям. У 2018 році була створена державна установа «Офіс з просування експорту України», яка з грудня 2018 року розпочала

самостійну роботу з підтримки українського бізнесу та просування експорту.

Успіхом економічної дипломатії України стало рішення Ради ЄС про розширення квот строком на три роки на безмитне ввезення до країн ЄС продукції багатьох важливих секторів вітчизняної економіки.

За три роки Зони вільної торгівлі
обсяг торгівлі України з Євросоюзом зріс на

40% *

*на 1 січня 2019 року порівняно з 2016 роком

З 2017 року започаткована практика відвідування країн торговельними місіями. У квітні 2018 р. відбулася Перша українська торгова місія до Гани та Нігерії на чолі з Торговельним представником України за участю представників 14 українських компаній. Протягом року відбулись торговельні місії до Австрії, Ізраїлю, Туреччини та Німеччини. Офіційні сайти Ради експортерів при МЗС України та «Офісу з просування експорту» надавали інформацію стосовно виставок та інших заходів у багатьох країнах світу, участь у яких могла би бути корисною українським компаніям.

Протягом 2018 року Україна збільшувала обсяги зовнішньої торгівлі. Експорт товарів зріс на 9,4 %, а імпорт – на 14,8%. Найбільш суттєвим було зростання надходжень від експорту металів (на 1,5 млрд дол.) та експорту сільськогосподарських товарів (на 670 млн дол.). Ці дві галузі сформували 57% від загальних надходжень від експорту товарів з України. Таким чином зберігається сировинно-аграрний характер національного експорту.

На структуру українського експорту можуть вплинути:

- адаптація національних, промислових, санітарних стандартів до європейських та міжнародних;
- заходи з підтримки бізнесу у контексті податкової реформи;
- реформування дозвільної системи;
- спрощення митних процедур.

У додатку 1 наведено інформацію стосовно економічної співпраці України та Кувейту, зокрема стосовно товарообігу та галузей співпраці між Україною та Кувейтом.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Членами яких міжнародних економічних організацій є Україна?
2. Економічна дипломатія важлива, тому що...
3. Які галузі могли б стати галузями експортної орієнтації України?

Основна література: [4, 5]

Додаткова література: [7, 13, 19, 22, 30]

Тема 9. Основи дипломатичного протоколу та етикету

Дипломатичний протокол – це сукупність загальноприйнятих правил, традицій і умовностей, які дотримуються урядами, офіційними особами й дипломатами при виконанні своїх функцій в міжнародному спілкуванні.

Слово протокол походить від грецького «protokollon » («protos» – перший, а «kolla» – клеїти), тобто, дослівно – правила оформлення документів. Пізніше це слово увійшло в дипломатичну практику і крім оформлення документів ним стали позначати всі питання етикету й церемоніалу.

Правила дипломатичного протоколу базуються на принципі «міжнародної ввічливості». Протокол має міжнародний характер, оскільки його основні правила загальновизнані й у всіх країнах майже однакові. Проте кожна країна може вносити свої доповнення та поправки, відповідно до своїх національних та релігійних традицій і звичаїв.

Протокол – це вираження хороших манер у відносинах між державами. Складним є питання про те, в яких випадках норми дипломатичного протоколу є юридично обов’язковими, оскільки виходять з міжнародних договорів та звичаїв, а в яких – це просто правила міжнародної ввічливості. Правила дипломатичного протоколу призначені для підтримання нормальних відносин між державами та їхніми представниками за кордоном. Відповідно до правил, присутній на офіційній зустрічі має право на місце, відповідне до його рангу.

Як сказав французький дипломат Ж. Камбон: «Правила протоколу в наш час здаються дещо старомодними. Але не дотримуватися їх так само безглуздо, як і не знімати капелюха при вході до церкви або взуття при вході до мечеті. По суті, не все вже так безглуздо в цих урочистих дрібницях і забобонах».

Якщо дипломатичний протокол є «вираженням хороших манер у відносинах між державами, то **дипломатичний етикет** – це прояв хороших манер у відносинах між посадовцями, політичними і громадськими діячами, що представляють свою державу. Правила дипломатичного етикету диктують форми звернення, листування, строгий порядок нанесення візитів, проведення зустрічей і бесід, дипломатичних прийомів тощо. Вони ж пред’являють певні досить

суворі вимоги до зовнішнього вигляду дипломата й дипломатичного службовця, його одягу, манер, поведінки.

Окремі норми дипломатичного протоколу називаються **церемоніалом**: наприклад, церемоніал вручення вірчих грамот, церемоніал зустрічі й проводів офіційної делегації, церемоніал підписання міжнародних договорів тощо.

Дипломатичний протокол кожного дипломатичного представництва включає в себе, насамперед, **організацію прийомів**.

До кожного прийому необхідно уважно готуватися, враховуючи мету організації прийому, місце його проведення. Для цього заздалегідь складаються списки запрошених, своєчасно надсилаються запрошення (за 10—12 днів до прийому), складається меню і план розсадки, якщо йдеться про сніданок, обід або вечерю.

*Дипломатичне прийняття з нагоди Дня Соборності України,
Кувейт, січень 2020 р.*

Дипломатія — наука письмова. Мова дипломатичного листування: обережність, тактовність, стриманість, знання специфічних фраз і термінів.

Дипломатичні документи — це документи, що висловлюють позицію держави з того чи іншого питання міжнародного життя. Частина таких документів через певні обставини носить конфіденційний характер.

Документи зовнішнього дипломатичного листування:

- особисті (підписні) ноти;
- вербальні ноти;
- приватні листи напівофіційного характеру;
- меморандуми;
- заяви.

Вербальна нота – один з найбільш поширених документів дипломатичного листування. Текст таких нот складається від третьої особи і не підписується. Вербальна нота починається і закінчується формулами ввічливості.

Особиста нота направляється з питань важливого та принципового значення. Особиста нота має форму листа, складеного від першої особи й адресується теж певній конкретній особі (державному діячеві, офіційній особі іншої держави).

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Аргументуйте твердження: «Дипломатичний і діловий протокол – основа механізму міждержавних політичних і ділових відносин».
2. Як національні особливості окремих країн можуть вплинути на дипломатичний протокол та етикет? Наведіть приклади.
3. Вимоги до зовнішнього вигляду та одягу дипломата.
4. Роль і значення дипломатичних прийомів у розвитку й поглибленні співпраці між країнами.

Основна література: [1, 6]

Додаткова література: [11, 17, 24]

Тема 10. Захист прав українських громадян за кордоном

Захистом прав та інтересів громадян в країні перебування займаються дипломатичні місії – *посольства та консульства*.

Посольство – це дипломатичне представництво на території іншої країни, покликане вирішувати весь комплекс двосторонніх питань на вищому рівні, а також інформувати свою країну про стан справ у країні перебування. На території іншої країни може бути лише одне посольство, яке знаходиться в столиці. Посольство може бути в країнах, з якими встановлені дипломатичні відносини.

Посольство очолює Надзвичайний і Повноважний Посол – дипломат найвищого рангу.

Функції посла – представлення та захист державних інтересів в країні перебування на найвищому рівні.

Консульство – це установа, завданнями якої є забезпечення прав та інтересів громадян та юридичних осіб України за кордоном. Кількість консульств не обмежена і залежить від розміру країни перебування, потреб. Найчастіше консульство допомагає вирішити проблему отримання віз, довідок та інших документів.

Проте, якщо з країною перебування не встановлені офіційні дипломатичні відносини, то консульство може взяти на себе деякі функції посольства.

Основна функції консула:

- Ведення обліку громадян України, які постійно проживають чи тимчасово перебувають на території іншої країни
- Паспортне обслуговування зазначеної категорії громадян України
- Вирішення питань, пов'язаних з наданням та втратою громадянства України
- Вчинення нотаріальних дій та легалізація документів
- Реєстрація актів цивільного стану (шлюбів тощо)
- Надання юридичної допомоги громадянам України
- Надання правової та організаційної допомоги громадянам України, які потрапили до надзвичайних ситуацій
- Візове обслуговування іноземців.

Практична реалізація консульського захисту прав громадян України за кордоном полягає у наступному:

- виявлення випадків порушення прав юридичних і фізичних осіб України за кордоном та вжиття заходів для відновлення таких прав;
- недопущення будь-якої дискримінації фізичних та юридичних осіб України за кордоном порівняно з громадянами країни перебування;
- надання консультативної допомоги фізичним та юридичним особам України за кордоном в одержанні інформації щодо особливостей законодавства іншої країни, у реалізації права на звернення до компетентних органів країни перебування;
- вжиття заходів, у випадках затримання або арешту громадян України, для забезпечення неупередженого розгляду їх справ компетентними та судовими органами країни перебування;
- вжиття заходів для встановлення місцезнаходження фізичних осіб України за кордоном;
- співпраця з міжнародними і громадськими організаціями та благодійними фондами з метою вирішення питання повернення в Україну наших співвітчизників, які потрапили в скрутне становище за кордоном.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Чи кожен громадянин України має право на захист консульських установ?
2. Чи повинні дипломатичні представники захищати права громадян, які скоїли злочин?
3. Навести приклади ситуацій, коли громадянин України потребує консульського захисту своїх прав та інтересів.

Основна література: [1, 3, 5, 6]

Додаткова література: [11]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, РЕФЕРАТІВ ТА ДОПОВІДЕЙ

Мета самостійної роботи учнів – поглиблене вивчення окремих питань та тем за інтересами учня (задля більш глибокого розуміння профілю майбутнього спеціаліста), опанування роботи з науковою та професійною літературою, навчитись коректно оформлювати письмові роботи та робити презентації роботи із використанням програмного забезпечення (Power Point тощо).

Організація процесу самостійної роботи: Слухачі циклу уроків «Родзинки дипломатії» обирають одну з наступних тем для поглибленого опрацювання та вивчення. За обраною темою учень використовує джерела, що рекомендовані викладачем та обов'язково доповнює власним пошуком джерел, що є однією з частин завдань. За необхідності учень консультується з викладачем стосовно структури та змісту завдання. За результатами досліджень з обраної теми учні мають підготувати звіт у вигляді реферату, доповіді або презентації Power Point. Звіт з виконаного дослідження має лаконічно але повно розкривати обрану тему, обов'язково містити відповіді на всі питання обраної теми та джерела використаної інформації.

Теми індивідуальних досліджень, рефератів та доповідей

1. Глобальні виклики в сучасній дипломатичній практиці.
2. Дипломатія київських князів.
3. Дипломатія козацької доби.
4. Дипломатія Б. Хмельницького.
5. Українсько-московські договори XVII ст. та їх вплив на Гетьманщину.
6. Українська дипломатія на початку XX століття.
7. Зовнішня політика УНР та Директорії.
8. Історія українсько-польських відносин.
9. Історія українсько-московських (російських) відносин.
10. Історія українсько-турецьких відносин.
11. Сучасна зовнішня політика України.
12. Видатні українські дипломати.

13. Жінки на дипломатичних теренах.
14. Види та функції дипломатичних представництв.
15. Дипломатичні привілеї та імунітети.
16. Поняття дипломатичного церемоніалу та етикету.
17. Дипломатичний протокол та професійна етика.
18. Мова дипломатичних документів.
19. Співпраця України з Європейським Союзом.
20. Багатостороння дипломатія і механізми регулювання міжнародних відносин.
21. Особливості та види міжнародних переговорів.
22. Міжнародні організації в сфері безпеки.
23. Міжнародні економічні організації.
24. Участь України в Світовій Організації Торгівлі (СОТ).
25. Основні напрямки економічної дипломатії України.
26. Міжнародні переговори як інструмент економічної дипломатії.
27. Міжнародне співробітництво в сфері освіти, науки та культури.
28. Міжнародне гуманітарне співробітництво.
29. Культурна дипломатія України на прикладі (обрати країну або регіон).
30. Консульська робота в сучасній дипломатичній практиці.

АНАЛІТИЧНІ ВПРАВИ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ АНАЛІТИЧНИХ ВПРАВ

Для ефективної роботи з виконання аналітичних вправ та практичних завдань важливо приступати до неї після ознайомлення з теорією відповідної теми. Виконання аналітичних вправ та практичних завдань спрямоване на розвиток аналітичних, творчих здібностей учнів, системного та критичного мислення. Виконуючи вправи, важливо спиратися на першоджерела – коректне оформлення посилань та цитування є обов'язковою умовою успішного виконання вправ.

Практичні завдання з дисципліни «Родзинки дипломатії» передбачають розв'язання кейсу, проходження вікторин та написання есе із формуванням власної думки стосовно окремого аспекту дипломатії.

Вступ до курсу «Родзинки дипломатії»:

***Завдання 1.** Робота з літературою. Завдання на практичне заняття виконується у міні групах по 2 людини. Зміст завдання: кожна команда знаходить по 5 визначень терміну «дипломатія» та по 5 визначень терміну «дипломат».*

Загальні вимоги та послідовність виконання: 1. Знайти визначення. 2. Проаналізувати зміст та прокласифікувати всі визначення за ключовим аспектом, який закладено у визначення. 3. Знайти спільні та відмінні аспекти в цих визначеннях. Важливо: посилання на джерела літератури є обов'язковими. Користування базами рефератів або курсових робіт не допускається (лише підручники, сайти державних органів та міжнародних компаній, журнали, тощо).

***Завдання 2.** Сформулюйте та запишіть власні цілі з вивчення дисципліни «Родзинки дипломатії».*

Загальні вимоги: Кожна з цілей має бути сформульована в системі SMART (Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time bound). Визначте та зафіксуйте Ваші особисті контрольні точки для

відстеження та корегування Вашої динаміки досягнення поставлених цілей.

Тема 1. Історія створення та становлення Міністерства закордонних справ (МЗС) України. Структура відомства та його закордонні дипломатичні установи

Завдання 3. Напишіть есе на одну з тем: 1) Якою я бачу дипломатію через 5-10 років? 2) Які нові технології мене приваблюють? Як ними може скористатись дипломатія?

Загальні вимоги до написання есе: Обсяг 1–2 сторінки. Шрифт Times New Roman 14. Може містити фото, які мають бути підписані як рисунки. У тексті повинні бути посилання на них. Формат doc, docx або pdf. Наведена інформація повинна містити посилання на джерела літератури (орієнтовно 3-4 посилання).

Завдання 4. Пройдіть онлайн-вправу (вікторину) за посиланням <https://learningapps.org/14742864>

Тема 2. Хто такий дипломат, його характеристики, професійна компетентність. Напрями професійної діяльності фахівців у галузі дипломатії

Завдання 5. Напишіть на одну сторінку есе на тему: Чи хотів би (хотіла б) я обрати дипломатію своєю майбутньою професією.

Завдання 6. Напишіть на одну сторінку есе на тему: Хто з відомих дипломатів є для мене прикладом і чому?

Загальні вимоги до написання есе: Обсяг 1–2 сторінки. Шрифт Times New Roman 14. Може містити фото, які мають бути підписані як рисунки. У тексті повинні бути посилання на них. Формат doc, docx або pdf. Наведена інформація повинна містити посилання на джерела літератури (орієнтовно 3-4 посилання).

Тема 3. Принцип «Трьох П»: професіоналізм, патріотизм, порядність. Геннадій Удовенко – людина планети

Завдання 7. Пройдіть онлайн-вправу (вікторину) за посиланням <https://learningapps.org/14742566>

Завдання 8. Інтелектуальна гра «Модель ООН» / «Модель Ради Безпеки ООН»

Зміст завдання: Зібрати інформацію про зовнішню політику своєї країни (тобто країни, які учні представлятимуть на засіданні).
Кінцева мета – прийняття спільної резолюції з конкретними пропозиціями, спрямованими на вирішення проблеми.

Послідовність виконання: За тиждень до проведення практичного заняття учням-учасникам гри розподіляють ролі: офіційні представники від різних країн-членів ООН, члени міжнародних організацій, які приїхали на конференцію. А також оголошують питання, що стоятиме на порядку денному засідання.

Під час заняття учні, що представляють різні країни, налагоджують діалог, обговорюють та аналізують світові проблеми, ведуть диспути, шукають консенсус та приймають відповідальні рішення. Делегати мають абстрагуватися від особистої точки зору і відстоюють офіційну позицію представленої ним країни.

Можлива тематика порядку денного комітетів для гри «Модель ООН»:

- Запобігання розповсюдженню ядерної зброї у світі / Створення без'ядерних зон у різних регіонах світу.

- Подолання кібертероризму з точки зору управління кібербезпекою.

- Міграційна політика: практика та проблеми реалізації, перспективи врегулювання.

- Захист прав цивільного населення у гарячих точках. Розроблення механізмів, які б призвели до реалізації положень Конвенції про захист цивільного населення під час війни.

- Безпека цивільної авіації на території військового конфлікту.
- Відновлення територіальної цілісності України.
- Права людини на безпечну питну воду і санітарію.

Корисні посилання для проведення гри:

1. Сайт ООН <https://www.un.org/>
2. Посібник підготовки до Моделі ООН <http://project-connect.ca/resources/MUNManifesto.pdf>
3. Глобальна Модель ООН <https://outreach.un.org/mun/>
4. Львівська модель ООН <http://lvivmun.sii.org.ua/what-is-model-un/>

**Тема 4. День працівників дипломатичної служби України.
Завдання та стратегічні пріоритети дипломатичної служби**

Завдання 9. Напишіть на одну сторінку есе на тему: Якби я став/стала Міністром закордонних справ України, я би зробив/зробила наступні три речі...

Загальні вимоги до написання есе: Обсяг 1–2 сторінки. Шрифт Times New Roman 14. Може містити фото, які мають бути підписані як рисунки. У тексті повинні бути посилання на них. Формат doc, docx або pdf. Наведена інформація повинна містити посилання на джерела літератури (орієнтовно 3-4 посилання).

Тема 5. Соборна Україна: шлях крізь віки

Завдання 10. Виконується у міні групах по 2 людини. Зміст завдання: проведіть міні-дослідження на тему: «Які державні свята є найважливішими в різних країнах світу? Чому деякі країни мають по два День незалежності, а деякі взагалі не мають такого свята?»

Загальні вимоги та послідовність виконання: 1. Порівняти державні свята щонайменше 20 різних країн. 2. Виявити країни, які мають декілька днів незалежності та ті, які не мають жодного. 3. Знайти можливі пояснення, чому деякі країни мають таке свято, а інші – не мають. 4. Виявити, які важливі державні свята є в тих країнах, які не мають Дня незалежності? Наприклад, День єдності. Чи має Україна схоже свято?

Посилання на джерела літератури є обов'язковими. Користування базами рефератів або курсових робіт не

допускається (лише підручники, сайти державних органів та міжнародних компаній, журнали, тощо)

Тема 6. Брендинг країн та націй. Тема 7. Культурна та публічна дипломатія України. Тема 8. Економічна дипломатія України

Завдання 11 (наскрізне до трьох тем). Проаналізувати та виконати завдання до кейсу «Бренд України» (умову кейсу наведено в додатку 2).

Завдання до кейсу

1. Дізнайтеся, як сприймають Україну за кордоном (наприклад, ви можете запитати в знайомих, які не є українцями: що вони знають про Україну, з чим вона в них асоціюється). На Вашу думку, які сильні сторони України? Про які з них знають, а про які не знають у світі?

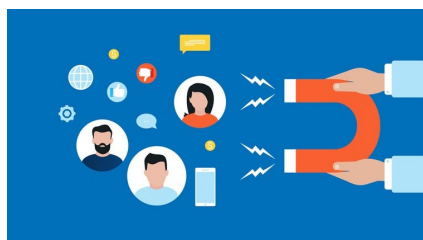
2. Які унікальні особливості можна покласти в основу створення бренду України? Що може стати позитивним символом України?

3. На кого варто спрямовувати інформацію про бренд України (цільова аудиторія – найбільш приваблива група людей або компаній) та з якою метою?

4. Запропонуйте логотип та слоган для бренду «Україна».

5. Як краще донести інформацію до обраної цільової аудиторії (цікаві ідеї щодо просування бренду, канали комунікації)?

6. Як би ви презентували Україну вашим однокласникам або одноліткам, які не є українцями? Зробіть плакати, постери або інші візуальні матеріали.

Завдання слід виконати українською мовою у вигляді PowerPoint презентації або записати виступ на відео. Завдання №6 слід виконати у вигляді файлів jpg/pdf англійською або українською мовами.

Тема 9. Основи дипломатичного протоколу та етикету.

Тема 10. Захист прав українських громадян за кордоном.

Завдання 12. Напишіть есе на одну з тем: 1) Чому важливо дотримуватись правил дипломатичного протоколу та етикету? 2) Який шлях у дипломатії мене більше приваблює – робота в дипломатичній установі власної держави чи робота в міжнародній організації?

Загальні вимоги до написання есе: Обсяг 1–2 сторінки. Шрифт Times New Roman 14. Може містити фото, які мають бути підписані як рисунки. У тексті повинні бути посилання на них. Формат doc, docx або pdf. Наведена інформація повинна містити посилання на джерела літератури (орієнтовно 3-4 посилання).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ

1. Поясніть суть дипломатії як науки, мистецтва та професії.
2. Історія створення та становлення Міністерства закордонних справ (МЗС) України.
3. Структура МЗС та його закордонні дипломатичні установи.
4. Які професійні навички та особисті якості, важливі для дипломата?
5. Професійні обов'язки та напрями професійної діяльності фахівців у галузі дипломатії.
6. Внесок Геннадія Удовенка у розвиток дипломатичної системи України.
7. Розшифруйте принцип "Трьох П" Геннадія Удовенка
8. Які міжнародні організації Ви знаєте?
9. Основні пріоритети зовнішньої політики України.
10. Що таке дипломатія «м'якої сили»? Наведіть приклади.
11. Основні принципи дипломатичної служби.
12. Система органів дипломатичної служби.
13. Дипломатичні посади та ранги.
14. Які пам'ятні дати та свята Україна відзначає в січні?
15. Як Ви розумієте поняття соборності?
16. Витоки соборності України.
17. Яке значення Акту Злуки та Дня Соборності України?
18. Хто такий Володимир Винниченко?
19. Що таке бренд країни?
20. Основні показники формування бренду країни за Анхольтом.
21. Поняття та мета публічної дипломатії.
22. Форми публічної дипломатії.
23. Приклади культурної дипломатії України.
24. Завдання та сфери реалізації економічної дипломатії України.
25. Основні функції посла та консула.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Дипломатична та консульська служба: Навчальний посібник / Я. Б. Турчин, О. Н. Горбач, Л. О. Дорош, О. Я. Івасечко, У. В. Ільницька. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014.
2. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до нового часу : навч. посіб. / А. Л. Зінченко. – К.: Проза, 2005.
3. Кулінич М. Л. Міністерство закордонних справ України // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. Редкол. Л. В. Губерський (голова) та ін. – К.:Знання України, 2004.
4. Міжнародні відносини ХХ століття: Навчальний посібник / О.А. Коппель, О.С. Пархомчук, 4-е видання. – К.: ФАДА, ЛТД, 2009. – 323 с.
5. Офіційний веб-сайт МЗС України <https://mfa.gov.ua>.
6. Український дипломатичний словник / за ред. М. З. Масальського. – К. : Знання, 2011. – 495 с.

Додаткова література

7. Вергун В.А. Економічна дипломатія. – Навчальний посібник. – К., 2010. - 365 с.
8. В МЗС створено новий напрям роботи – підрозділ публічної дипломатії // МЗС України. – 2015. – 22 груд. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://mfa.gov.ua/ua/press-center>.
9. Гуцал С. А. Публічна дипломатія як сучасний пріоритет зовнішньої політики держави / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/public/File/Str_prioritetu/2010_3-16.pdf
10. Денисенко А. Геннадій Удовенко – людина планети / А. Денисенко, В. Туркевич // Україна дипломатична. – 2011. – Вип. 12. – С. 365-368. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2011_12_169
11. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи // Безкоштовна бібліотека підручників. – [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.infolibrary.com.ua/books-text-4343.html>.

12. Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К. : Наукова думка, 2009.

13. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (2014–2016) / Авт. кол.: С. В. Віднянський, О. М. Горенко, А. Ю. Мартинов (відп. ред.), В. В. Піскіжова (відп. секр.), Г. О. Харлан. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2017.

14. Капітоненко М. Г. М'яка сила у світовій політиці: теоретичні аспекти / М. Г. Капітоненко //Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2010. – С. 20 – 21.

15. Константинова Ю. В. Поняття «культурна дипломатія» в сучасному науковому дискурсі / Ю. В. Константинова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://istfak.org.ua/tendentsii-rozvytku-suchasnoi-systemy-mizhnarodnykh-vidnosyntasvitovoho-politychnoho-protsesu/186-zovnishnia-polityka-derzhavsvitu-v-umovakh-hlobalizatsii/658-ponyattya-kulturnadyplomatiya-v-suchasnomu-naukovomu-dyskursi>.

16. Матвієнко В.М., Головченко В.І. Дипломатична історія України (1923-1993 роки): навчальний посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2012.

17. Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет : підручник / О. П. Сагайдак. – 2-ге вид., випр. – К. : Знання, 2012.

18. Статут ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf.

19. Угода про асоціацію Україна – ЄС набула чинності [Електронний ресурс] // Укрінформ – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2296693-ugoda-proasociaciuuukrainaes-nabula-cinnosti.html>.

20. Удовенко Геннадій Йосипович // Україна в міжнародних відносинах. Енциклопедичний словник-довідник. Випуск 6. Біографічна частина: Н–Я / Відп. ред. М. М. Варварцев. – К.: Ін-т історії України НАН України, 2016.

21. Удовенко Г. Й. // Юридична енциклопедія : [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. — К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. – Т. 6 : Т–Я. – 768 с.

22. Циганкова Т.М. Міжнародні організації : Навч. посіб. / Т. М. Циганкова, Т. Ф. Гордєєва; Київ. нац. екон. ун-т. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К., 2001.
23. Ціватий В. Публічна дипломатія: традиції, тренди та виклики (досвід і пріоритети для України) // UA Foreign Affairs [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/publiczna-diplomatija-tradiciji-trenditavikliki-dosv>.
24. Шинкаренко Т.І. Дипломатичний протокол та етикет. 2-ге вид., доп. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2009.
25. Anholt S. Competitive identity: The New Brand Management for Nations, Cities and Regions / Simon Anholt. – London: Palgrave Macmillan, 2007.
26. Веб-сайт Саймона Анхольта. [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://www.simonanholt.com>
27. Веб-сайт компанії FutureBrand. [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://www.futurebrand.com>
28. Oxford English Dictionary Online [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.oed.com>.
29. Ollins W. How to Brand a Nation / Ollins Wolly // Business at Oxford magazine. – Issue 7, 2005.
30. Place Branding and Public Diplomacy. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.palgrave-journals.com/pb/index.html>.
31. The Marketing of Nations. A Strategic Approach to Building National Wealth by Philip Kotler, Somkid Jatusripitak and Suvit Maesincee. The Free Press, New York, 1997 [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.bizsum.com/articles/art_themarketing-of-nations.php.

Додаток 1

Співпраця України та Кувейту

Держава Кувейт

Держава Кувейт розташована на Аравійському півострові, її сусідами є Ірак і Саудівська Аравія. Населення – 4.4 млн (із них – 70% іноземці і близько 1,4 млн – кувейтяни). Держава намагається зменшити частку іноземців і збільшити частку кувейтян. З іноземців 27% – араби (Єгипет, Сирія, Йорданія), 40% – представники азійських країн (Індія, Пакистан, Бангладеш, Філіппіни), 2% європейців, американців, австралійців.

Кувейтський динар є однією з найпотужніших валют у світі, він дорівнює 3.3 дол. США і аж 92 грн. Тримається цей курс дуже довго. Найбільша банкнота – це 20 динарів.

На сьогодні підтверджено, що Кувейт займає 6 місце у світі за запасами нафти. Всі гроші, які Кувейт заробляє від продажу нафти і нафтопродуктів, розміщуються у двох фондах. Є фонд Майбутніх поколінь, який отримує 10 % сукупно з усіх доходів. Інші доходять потрапляють до Кувейтського суверенного фонду, який входить до топ-5 у світі й оцінюється приблизно в 559,1 млрд дол.

ВВП на 2019 рік порівняно з Україною: Кувейт – 135 млрд дол., Україна – 154 млрд дол. Але ВВП на душу населення: Кувейт – 27,3 тис. дол., а Україна – 3,1 тис. дол. ВВП за паритетом купівельної спроможності на душу населення: у Кувейті – 51 тис. дол, а в Україні – 13 тис. дол.

Інфляція у Кувейті стабільна 1.5–2.5% за рахунок того, що державний бюджет завжди отримує дотації від свого фонду Майбутніх поколінь. За останні п'ять років збільшується дефіцит бюджету. На сьогодні, прогнозований дефіцит бюджету складає понад 46 млрд дол. Останні п'ять років Кувейт збільшує фінансування державного сектору. Кожен кувейтянин мріє потрапити працювати до державного сектору, де значно більші гарантії, що в подальшому не звільнять і значно вища заробітна плата. Якщо проаналізувати 2019-2020 рр., то заробітна плата у Кувейті майже стала: 50 % від усіх видатків (23,8 млрд дол.).

Сукупний експорт з Кувейту складає 65 млрд дол. Кувейт експортує нафтові продукти, палива мінеральні, перегонка нафти (87% всього експорту). Партнери Кувейту – це Китай, Південна Корея, Індія, Японія, Сінгапур. Україна в цьому експорті з Кувейту займає найменшу частину – 0,01%.

Кувейт імпортує майже все (оскільки має дуже слабе внутрішнє виробництво): електричні засоби, транспорт, вироби з чорних металів, зерно, текстиль, їжу, папір, пластик тощо. Основні імпортери в Кувейт: Китай, ОАЕ, КСА, Японія. Україна займає 0,16 % в імпорті до Кувейту.

Кувейтські вежі

Кожна країна має свої пам'ятки. У 70-х роках Кувейтські вежі були побудовані як водопровідна мережа. У середній вежі, яка не має куполу, зберігається електрообладнання для підтримки двох веж. В одній вежі міститься 4500 кубічних метрів води, яка зберігається, а в іншій вежі – ресторан нагорі, який може вміщати 90 людей, також там є величезний панорамний оглядовий майданчик. Ці вежі символізують Кувейт. У 1990 р. (після агресії Іраку) вони були пошкоджені, потім відновлені й нині є символом стабільності та незалежності Кувейту.

Д

дипломатія Кувейту

Дипломатія Кувейту є дуже потужною. Вона має понад 100 своїх дипломатичних установ за кордоном. У Кувейті працює понад 150 іноземних посольств та представництв. Кувейт мотивує, пропонує, дає всі умови для того, щоб будь-яка країна мала змогу представляти свої можливості тут.

Підготовка дипломатів відбувається лише в дипломатичному інституті шейха Сауда, який функціонує з 2008 року. Програма вступу до дипломатичного інституту дуже складна. Дипломатичний інститут має, можливо, найсуворіший відбір з усіх ВНЗ.

Доктрина зовнішньої політики Кувейту – це пропагування миру, співпраця і невтручання у справи інших держав. Тобто підтримка добросусідських відносин з усіма заради збереження миру та безпеки. І саме тому Кувейт є чи не найефективнішим посередником у будь-яких конфліктах. До Кувейту приїжджають

ті, хто не можуть безпосередньо домовитися один з одним. Принцип маневрування серед переваг та загроз дозволяє маленькому Кувейту бути гравцем. І коли Кувейт був у складі Ради безпеки ООН постійним членом протягом двох років, він дуже багато зробив для підтримки територіальної цілісності України.

Використовуючи інструмент публічної дипломатії та своє ім'я, держава Кувейт активно позиціонує себе як посередник, як гуманітарний донор, і це є стратегічною політикою держави.

Кувейт разом зі своїми сусідами та друзями (Королівством Саудівська Аравія та Об'єднаними Арабськими Еміратами) фінансують понад 90% програм розвитку в арабських державах (Ірак, Ємен, Палестина, Сирія, Ліван. І як результат, колишній емір Кувейту Шейх Сабах був удостоєний звання «Гуманітарний лідер світу».

Товарообіг Україна-Кувейт

Між Кувейтом та Україною є різниця в підрахунку товарообігу. Підрахунок відбувається за двома схемами. Україна рахує за даними держкомстату за країною, з якою відбувається торгівля, а Кувейт рахує за країною походження товару. За 2019 рік українська статистика давала 42,7 млн дол товарообігу, а Кувейт – 53 млн дол. товарообігу. Тому що Кувейт купує багато української продукції або безпосередньо через міжнародні біржові майданчики, або через інші треті країни (скажімо через ОАЕ, які є певним логістичним хабом). За показниками Кувейту Україна має значно вищий показник товарообігу.

Експорт з України в Кувейт – це переважно такі товари, як м'ясо, зерно, жири, чорний метал також є і устаткування і обладнання.

Українські товари в Кувейті

Зазвичай це традиційні сільськогосподарські культури: мед, яблука, курятина, яйця, соняшникова олія. Також вугілля, вироби з деревини, меблі, ветеринарні, медичні засоби для тварин. Посольство України в Кувейті намагається сприяти виходу української продукції на кувейтський ринок і допомогти будь-якій компанії, яка звертається або безпосередньо до посольства, або через Раду експортерів та інвесторів при МЗС. Посольство

влаштовує багато двосторонніх зустрічей з українськими виробниками для того, щоб запропонувати альтернативу продуктам, які є в Кувейті. Наприклад, українська компанія «Айсберг» нещодавно вийшла з холодильним устаткуванням в торгові центри Кувейту.

Зони вільної торгівлі Кувейту

Кувейт – маленька країна в регіоні Арабської Затоки, і вона має свою зону вільної торгівлі з усіма країнами Арабської Затоки. Тобто, якщо товар заходить у одну з країн Затоки, то вже не потрібно розмитнювати цей товар в іншій країні. Також Кувейт має окремі зони вільної торгівлі з Йорданією, США, Сінгапуром, Ісландією тощо.

Співробітництво Кувейт-Україна

На сьогодні 107 країн стали реципієнтами отримання допомоги від держави Кувейт. Було надано понад 1000 кредитів, сумарний обсяг понад 22.5 млрд дол. Кувейт дає багато безкоштовних грантів. Наприклад 1 млн дол.США був виділений Україні на проведення ТЕО будівництва Міжнародного реабілітаційного центру в м. Києві, 250 тис. дол. Кувейт видавав на клініку відновного лікування у Трускавці. Професор Володимир Козявкін користується неабиякою шаною і повагою серед усіх країн Затоки. До Посольства України в Кувейті звертається понад 10 родин щомісяця для оформлення документів для лікування до професора Козявківна. Його клініка вже з'явилася в ОАЕ в м.Абу-Дабі. Вони відкривають клініку в Кувейті та Королівстві Саудівська Аравія. У 2018 році Кувейт видав 100 тис. євро для закупівлі медичного обладнання для Інституту серця МОЗ України.

Є така арабська приказка: «Сонце світить усім». Не потрібно вагатися. Сонце дає нам рівні можливості йти вперед і мріяти. Як сказав відомий письменник Марк Твен: *«Через 20 років ви будете більш розчаровані тими речами, які ви не робили, аніж тими, які зробили. Тому відчалюйте від тихої пристані. Відчуйте попутній вітер у вашому вітрилі. Рухайтесь вперед, дійте, відкривайте!»*

Додаток 2

Кейс «Бренд України»

Автор: Тетяна Співаковська

Шкільний день Марії Ковальчук розпочався як завжди – вона чекала на шкільний автобус біля будинку, який орендувала її родина. Ось уже майже два роки, як Марійка з родиною переїхала з України до міста Сент-Джонс, де її тато отримав роботу за контрактом у великій компанії. Вона вже майже звикла до всього нового – країни, мови, традицій, школи, вчителів, їжі, клімату... У неї навіть з'явилося кілька подруг, з якими можна цікаво й весело провести час. Проте саме зараз їй так не вистачало українських друзів, з якими можна було б порадитись. «Що ж мені робити з цим проєктом із суспільствознавства (Social Studies), який треба виконати й презентувати перед усім класом вже за кілька тижнів?», – занепокоєно думала Марійка.

Повернувшись після насиченого шкільного дня додому, Марійка продовжила обмірковувати завдання, яке вчитель суспільствознавства поставив перед учнями класу: вибрати одну з країн світу й презентувати її унікальні особливості так, щоб усім було цікаво й пізнавально.

Звичайно, Марійка одразу вибрала свою рідну країну, тим більше, що в класі більше не було учнів з України. Але зараз почала трохи шкодувати про свій вибір. «Кому пощастило – так це Ченгу з Китаю, Джинні з США та Естебану з Іспанії, про їхні країни й так всі багато чого знають, – розмірковувала Марійка. – А інші учні просто обрали відомі країни – Францію, Німеччину, Японію, про які можна знайти справді цікаву інформацію з різних джерел. Всі ці країни мають позитивний імідж, можна навіть сказати, що вони стали брендами, як Coca-Cola або Apple. А що ж такого цікавого й унікального можна розповісти про Україну? Мене сотні разів запитували, звідки я приїхала, і коли відповідала, що я з України, не всі навіть знали де це й не виявляли особливого інтересу».

Що таке бренд?

Бренд – це не просто продукт, торгова марка, логотип та слоган.

Бренд – це передусім унікальна ідея, яка викликає в людей низку думок, асоціацій, образів, відчуттів та емоцій при згадуванні цього продукту.

В основі будь-якого бренду повинні бути унікальні характеристики, які відрізнятимуть його від інших!

І для країни завдання створити свій власний

неповторний образ не менш важливе, ніж для будь-якої компанії.

На формування позитивного іміджу країни впливають загальний стан економіки, рівень розвитку інфраструктури і сфери послуг, відомі бренди компаній. Щоб залучити гроші з-за кордону або привабити туристів, країна повинна мати оригінальний, упізнаваний і,

головне, позитивний образ – одним словом, усе те, що входить в поняття бренд. У людей, які бачать або чують назву країни, або купують товар, вироблений у цій країні, мають виникати позитивні думки та відчуття, пов'язані з цією країною.

Дівчинка замислено дивилася на чудовий краєвид, який відкривався з вікна її кімнати. «Звичайно, можна розповісти, яка в Україні гарна природа: ліси, гори, поля, степи, або про якісь пам'ятки архітектури... – продовжила свої роздуми Марійка. – Але ж у багатьох країнах можна знайти красиву природу й цікаві архітектурні споруди. Чи не будуть саме про це розповідати учні, які презентують Грецію або Італію? А якщо розповісти про українські традиції, кухню або про наших гостинних людей? От тільки хочеться, щоб Україну сприймали як сучасну країну, яка має не лише минуле, а й майбутнє».

Бренди країн

Низка країн і територій активно працюють над формуванням свого іміджу: Японію вже асоціюють з високими технологіями, Францію – з високою модою, парфумами, вишуканими стравами та вином, а Швейцарію – з найбільш надійною банківською системою. Є країни, які пов'язують свій образ із пляжним відпочинком – Єгипет, Мальдіви, або з різними напрямками туризму – Туреччина, Греція, Іспанія. Наприклад, Болгарія демонструє свою відкритість (Open Doors for Open Hearts), а Румунія – можливості вибору (Romania, the Land of Choice).

Бренд країни має:

- бути оригінальним та асоціюватися з країною;
- легко піддаватися змінам та нововведенням відповідно до міжнародної ситуації;
- використовувати постійні цінності та культурні особливості країни;
- мати в наявності слоган (назва країни – обов'язкова) та логотип, який легко впізнати.

Імідж держави формується на багатьох рівнях – це й дії представників влади, і міжнародні економічні відносини на рівні компаній, і виступи спортсменів на міжнародних змаганнях, і проведення різних культурних заходів, і розповіді громадян про свою країну.

Кожен з українців, які проживають за межами України, може зробити свій внесок у створення позитивного міжнародного іміджу України і стати послом бренду "Україна" у світі!

«Напевно, мені треба пошукати в Інтернеті трохи більше інформації про те, чи хтось уже займався створенням бренду України та про те, як зараз сприймають Україну в світі, – дійшла висновку Марійка. – А може краще запитати в своїх знайомих з різних країн, що саме вони чули про Україну? І якщо щось не дуже хороше, тоді можна спробувати змінити їхню думку. Навіть якщо зараз у нас в країні не все так добре, як хотілося б, варто подумати трохи на перспективу. Як би я хотіла презентувати Україну так, щоб усі мої однокласники розповіли про неї своїм друзям та родичам, а також захотіли її відвідати!»

Формування бренду України

Було кілька спроб розробити слоган та туристичний логотип України:

У 2018 р. рекламним агентством Banda було презентовано новий рекламний бренд України **“Ukraine now”**, який відноситься не лише до туризму.

Автори хотіли показати, що Україна – відкрита, сучасна країна, де відбувається все найцікавіше саме зараз.

Логотип бренду розроблено так, щоб його можна було використовувати не тільки для презентацій та інформаційних продуктів, а й навіть як наліпки на будь-які речі – від туристичних сумок до автобусів та літаків.

Прихильники відзначили простий і сучасний стиль. А критики назвали логотип зовсім невиразним: мовляв, на місце «Ukraine» можна додати будь-яку країну, і різниці не помітиш, немає ніякого натяку на історію, традиції, безмежні природні можливості, навіть натяку на гостинність!

На жаль, Україна й досі в очах іноземців не має виразного позитивного іміджу та бренду.

Марія трохи засмутилася, що не знайшла чогось особливого, що б допомогло їй показати унікальність України порівняно з іншими країнами. Але раптом промайнула одна ідея. «Я ж маю стільки друзів в Україні та в інших країнах! Треба з ними обов’язково порадитись та разом придумати якісь цікаві «родзинки» для моєї презентації. Точно, на вихідних домовлюсь з

ними про зустріч у Zoom», – вирішила Марійка та, заспокоївшись, пішла спати.

Завдання до кейсу

1. Дізнайтеся, як сприймають Україну за кордоном (наприклад, ви можете запитати в знайомих, які не є українцями: що вони знають про Україну, з чим вона в них асоціюється). На Вашу думку, які сильні сторони України? Про які з них знають, а про які не знають у світі?

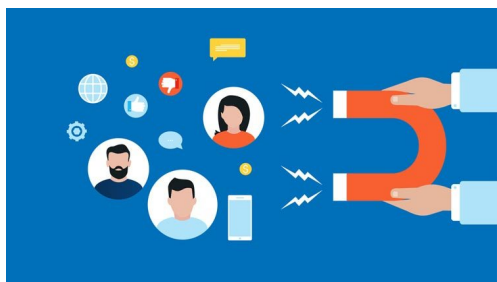
2. Які унікальні особливості можна покласти в основу створення бренду України? Що може стати позитивним символом України?

3. На кого варто спрямовувати інформацію про бренд України (цільова аудиторія – найбільш приваблива група людей або компаній) та з якою метою?

4. Запропонуйте логотип та слоган для бренду «Україна».

5. Як краще донести інформацію до обраної цільової аудиторії (цікаві ідеї щодо просування бренду, канали комунікації)?

6. Як би ви презентували Україну вашим однокласникам або одноліткам, які не є українцями? Зробіть плакати, постери або інші візуальні матеріали.

Курс уроків «Родзинки дипломатії» для учнів українських шкіл за кордоном

Надзвичайний і Повноважний Посол
України в Державі Кувейт,
канд. екон. наук
Балануца Олександр Олександрович

«Бути дипломатом
означає, що кожного
наступного ранку Ви
маєте бути кращою
версією самого себе!»

*Надзвичайний і
Повноважний Посол
України в Державі Кувейт
Балануца О.О.*

Цілі й завдання курсу:

- сформувати уявлення про зовнішню політику України та особливості роботи дипломатичних представництв за кордоном;
- сформувати розуміння професійних обов'язків представників дипломатичної служби, що є важливим елементом професійної орієнтації учнів;
- поширити знання та сформувати уявлення про права людини та захист прав українських громадян в інших країнах;
- сформувати навички, необхідні учням для подальшого навчання та кар'єри: способи врегулювання спорів, запобігання та вирішення конфліктів, пошуку компромісів та взаємоприйнятних рішень, проведення переговорів;
- сформувати уявлення про місце і роль України на міжнародній арені, залучити молодь до формування позитивного іміджу України у світі.

Апробація курсу -1

З вересня 2016 по січень 2019 року в Українській школі в ОАЕ «Софія» (м. Дубай) Консулом-керівником консульства України в Дубаї О.О. Балануцею проводився цикл уроків «Родзинки дипломатії» для учнів старшої вікової групи (10-14 років).

Проведений цикл уроків отримав багато схвальних відгуків від учнів та батьків школи «Софія» стосовно його актуальності та цінності для дітей, які проживають поза межами батьківщини, в іншому правовому та культурному середовищі.

Курс призначений для учнів українських шкіл за кордоном віком 10-16 років.

Апробація курсу -2

З вересня 2020 по червень 2021 року в Київській Малій академії наук на відділенні філософії та суспільствознавства в рамках ексклюзивного проєкту «Освітня дипломатія» проводився цикл уроків експериментального курсу «Родзинки дипломатії» для учнів старшої вікової групи (12-16 років).

Експериментальний курс отримав підтримку керівництва МАН щодо його інтеграції в навчальний процес. Дана дисципліна дуже сподобалась молодим дослідникам та школярам через безперечну ексклюзивність самого курсу, формат та його викладання діючим дипломатом. У жодному навчальному закладі України шкільна молодь не мала такої можливості.

Програма курсу

1. Історія створення та становлення МЗС України. Структура відомства та ЗДУ.
2. Хто такий дипломат, його характеристики, професійна компетентність. Дипломатія як наука, професія і мистецтво.
3. Геннадій Удовенко – людина Планети. Принцип «Трьох П»: професіоналізм, патріотизм, порядність.
4. День працівників дипломатичної служби України. Завдання та пріоритети служби на 2021 рік.
5. Соборна Україна: шлях крізь віки.
6. Брендинг країн та націй. Дипломатія: бренд та асоціації.
7. Культурна та публічна дипломатія України в Перліні Затоки – Кувейті.
8. Економічна дипломатія на прикладі Українсько-Кувейтських відносин.
9. Підсумкова лекція «Дипломатія – наше життя»

Вікторина (тести)

ДОДАТКОВО (можна комбінувати):

1. Історія української дипломатії: дипломатія Київської Русі та Запорізької Січі
2. Основи етикету, проведення міжнародних переговорів та дипломатичного протоколу. Документи в роботі дипломатів
3. Міжнародні організації та участь у них України
4. Місце і роль України на міжнародній арені
5. Захист прав українських громадян за кордоном

Тема 1

Історія створення та становлення Міністерства закордонних справ України.

Структура відомства та його закордонні дипломатичні установи

Міністерство закордонних справ України

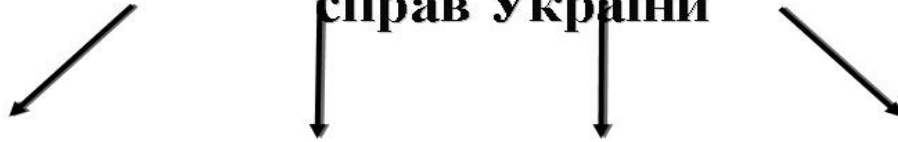
22 грудня 1917 року Голова Генерального Секретаріату УНР Володимир Винниченко і Генеральний секретар з міжнародних справ Олександр Шульгин підписали «Законопроект про створення Генерального секретарства міжнародних справ», який цього ж дня був схвалений на засіданні Уряду УНР.
Так розпочалась історія створення і становлення МЗС України як повноцінної державної структури.

Представляти.
Захищати.
Сприяти.

Структура Міністерства закордонних справ України

27 структурних підрозділів в апараті Міністерства

Дипломатична академія України ім. Геннадія Удовенка при МЗС

Український інститут

3 представництва Міністерства у м. Одесі, Львові та Ужгороді

Представляти.
Захищати.
Сприяти.

Міністерство закордонних справ України у світі

понад 100 закордонних дипломатичних установ, зокрема, посольства, генеральні консульства та консульства

+

представництва при міжнародних організаціях (НАТО, ООН, Рада Європи, ЮНЕСКО, ЄС тощо)

Зовнішньополітична служба України має давні традиції, засновані, передусім, на дипломатичному досвіді Київської Русі–України.

На сьогоднішній день одними з ключових стратегічних пріоритетів діяльності МЗС є:

- протидія російській агресії на дипломатичному фронті
- захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном
- розвиток співпраці із закордонними українцями та діаспорами
- утвердження міжнародного авторитету України, піднесення її іміджу та подолання викривлених стереотипів засобами економічної, публічної і культурної дипломатії.

Тема 2

Хто такий дипломат, його характеристики, професійна компетентність.

Дипломатія як наука, професія і мистецтво

«Дипломатія – це високоінтелектуальне мистецтво взаємодії на міжнародній арені при захисті та просуванні національних інтересів держави. Це пошук друзів та досягнення компромісів. Це робити все, щоб Україну любили!»

Diplomacy is our life. Diplomats We are.

We are diplomats. We breathe. We live. We think. We interact. We analyze. We agree to disagree. We find the way IN. We find the way OUT. We smile. We believe. We hope. We do it. That's what diplomacy does on a daily basis, publicly or behind the scenes. Diplomacy is traditions and rules. Diplomacy is intelligence, power and HONOR. Diplomacy is the widest bridge of life.

*Надзвичайний і Повноважний Посол
України в Державі Кувейт
Балануца О.О.*

Походження слова «дипломат» від давньогрецького слова «diplōma» (δίπλωμα), що означає «складений удвічі» (мається на увазі письмовий документ, який вручається послом главі іноземної держави в знак підтвердження своїх повноважень – зараз це називається вірчою грамотою).

Дипломат – це той, хто представляє інтереси країни та її громадян за кордоном.

Дипломатія — це здійснення міжнародних відносин шляхом переговорів; сукупність засобів, що їх використовують посли й посланники з метою забезпечення переговорного процесу; праця або мистецтво дипломата.

Оксфордський словник англійської мови

Дипломатія — це наука й мистецтво переговорів.

Дипломатія — це насамперед інтелект і почуття такту, поставлені на службу державним інтересам.

Британський дипломат Ернест Сатю

...Я не знаю діяльності більш різноманітної, ніж професія дипломата.

Немає такої професії, де було б так мало твердих правил і так багато того, що засновано на традиції; де для успіху потрібна була б надзвичайна наполегливість, і де б сам успіх такою мірою залежав від випадку; де б потрібна була сувора дисциплінованість, і де особа повинна була б мати твердий характер та незалежність у міркуваннях.

**Французький дипломат
Жюль Камбон**

Дипломат має:

- бути освіченим: і в політиці, і в економіці, і в історії, і в мистецтві, і в музиці;
- вміти спілкуватися з людьми, вести діалог, переконувати співрозмовника;
- знати декілька іноземних мов, бажано крім англійської ще якусь більш рідкісну (японську, арабську, тайську...)

Спеціальні знання дипломата:

- Пріоритети зовнішньої політики власної країни.
- Географія, історія та культура; політична, соціальна та економічна ситуації країни, що приймає.
- Світова мережа дипломатичних представництв, міжнародних та регіональних організацій та інститутів.
- Міжнародне законодавство.

У дипломата мають бути відповідні особисті якості:

- Комунікабельність і вміння викликати довіру до себе.
- Інтелектуальна багатогранність та прагнення до пізнання.
- Вміння мислити нестандартно, інтуїція.
- Вміння швидко приймати рішення та реагувати на виклики, причому з «холодною» головою, стресостійкість.
- Спокійний, врівноважений характер.
- Особиста теплота і чуйність, тактовність.
- Лояльність, дисциплінованість, відповідальність.
- Терпіння й виваженість.
- Чесність.
- Цілеспрямованість.
- Уважність, спостережливість, гарна пам'ять.
- Гнучкість.
- 4К: креативність, критичне мислення, комунікація, командна праця

Сім найважливіших рис дипломата (англійський дипломат Гарольд Ніколсон):

- 1.Любов до правди
- 2.Точність
- 3.Спокій
- 4.Рівний характер
- 5.Скромність
- 6.Витривалість
- 7.Лояльність

Сім смертних гріхів сучасного дипломата:

- 1.Відірваність
- 2.Занадто сильне бажання догодити країні акредитації
- 3.Віддаленість та зверхнє ставлення до інтересів громадян своєї країни
- 4.Ізоляція
- 5.Легковажність
- 6.Відсутність
- 7.Викривлення в повідомленнях реальної картини

Професійні обов'язки дипломата

Основними професійними обов'язками дипломата є:

- інформування та отримання інформації щодо стану справ та політичного курсу держав, а особливо держави перебування, намірів та позицій її керівництва, стану та характеру процесів, що відбуваються у державі,
- ведення переговорів;
- відстоювання інтересів своєї держави та її громадян;
- заохочення дружніх відносин між державами;
- представницька функція.

За кордоном дипломати також виконують такі завдання:

- підготовка інформації вузького фахового змісту;
- представництво на міжнародних семінарах і конференціях з вузькою тематикою;
- участь у переговорах, які стосуються специфічної сфери.

"Зробіть так, щоб Францію любили" — за легендою, ці слова французький політик Талейран часто казав послам, відряджаючи їх за кордон.

У примноженні позитиву, у побудові мостів і засипанні прірв полягає базова заповідь дипломатичного фаху. Але очевидно, що ця заповідь не єдина і що від неї періодично доводиться відступати, кажучи партнерам і світові неприємні речі.

Мистецтво дипломатії можна порівняти з різними видами спорту (баскетбол, фехтування, шахи...) або зі звучанням симфонічного оркестру (функції різних дипломатичних представників у різних ситуаціях схожі на звучання музичних інструментів: перша скрипка, духові, ударні, а разом вони мають звучати в унісон, як єдине ціле).

Завдання на самостійну роботу:

1. Які спільні риси дипломатії з різними видами спорту?
2. З грою на яких музичних інструментах можна порівняти роботу дипломатів і чому?
3. Наведіть приклади успішної дипломатії. Спробуйте охарактеризувати дипломатичні поразки.

Завдання на самостійну роботу:

1. Запропонувати/знайти 2-3 визначення дипломатії. Охарактеризувати професію дипломата.
2. Пригадати літературних персонажів, персонажів мультфільмів та фільмів, які найкраще підходять на роль дипломатів. Які необхідні якості дипломатів вони мають?
3. Чи мрію я стати дипломатом? Чому?
4. Подивитися відео про Г. Удовенка «Людина планети»

<https://www.youtube.com/watch?v=MnfitFVgUPM>

5. Онлайн вправа до першої лекції <https://learningapps.org/14742864>

6. Гімн дипломату <https://kuwait.mfa.gov.ua/news/76750-pidsumki-mizhnarodnogo-konkursugimn-diplomata-abo-diplomatija-ce-poklikannya>

Тема 3

Геннадій Удовенко – Людина Планети.

**Принцип «Трьох П»:
професіоналізм, патріотизм,
порядність**

Три основні риси дипломата (український дипломат Г.Удовенко): професіоналізм, порядність і патріотизм. Рівнозначні та непорушні.

Немає вічних ворогів, немає вічних друзів. Вічними є національні інтереси

- Головне завдання зовнішньої політики – захист національних інтересів. Потрібно створювати імідж України як геополітичної держави, котра має величезні економічні та політичні перспективи. Отож, ухвалюючи рішення про будь який політичний крок на міжнародній арені, насамперед, маємо запитати себе: «а що це дасть Україні? Чи принесе це користь державі? Яку саме?»
- Кожна країна має бути господарем у власному домі, кожний має поважати честь і гідність країни-сусіда, не шукати проявів ворожості.
- Місія світової дипломатії полягає у вирішенні найгостріших проблем сучасності, насамперед, не допустити розв'язання нової світової війни, приборкати поширення зброї масового знищення і врятувати прийдешні покоління від бідуваль війни.
- **Мрію, щоб кожний з нас із гордістю промовляв: «Я українець! Це наша земля!»**

Тема 4

День працівників дипломатичної служби України.

Завдання та пріоритети служби на 2021 рік

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу (окремі пункти)

Цей Закон визначає правові засади та порядок організації дипломатичної служби як складової частини державної служби, а також особливості її проходження та правового статусу посадових осіб дипломатичної служби.

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Дипломатична служба

1. Дипломатична служба - це державна служба особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності посадових осіб дипломатичної служби, пов'язаній з реалізацією зовнішньої політики України, захистом національних інтересів України у сфері міжнародних відносин, а також прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

4) **дипломатичний службовець** - громадянин України, який займає дипломатичну посаду в органі дипломатичної служби, одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням дипломатичних або консульських функцій, а також дотримується принципів дипломатичної служби;

5) **довготермінове відрядження** - проходження дипломатичної служби посадовими особами дипломатичної служби на відповідних посадах у закордонних дипломатичних установах України у строки, передбачені цим Законом, з метою виконання дипломатичних або консульських функцій чи адміністративно-технічного забезпечення діяльності закордонних дипломатичних установ України, а також робота на посадах із виконання функцій з обслуговування в закордонних дипломатичних установах України;

13) **ротація** - планове заміщення посад дипломатичної служби в органах дипломатичної служби посадовими особами дипломатичної служби;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Стаття 3. Правова основа дипломатичної служби

1. Правову основу дипломатичної служби, діяльності її органів та посадових осіб дипломатичної служби становлять Конституція України, чинні міжнародні договори України, цей та інші закони України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, інші акти законодавства України.

Стаття 4. Основні принципи дипломатичної служби

1. Основними принципами дипломатичної служби є:

- 1) патріотизм;
- 2) відстоювання національних інтересів України;
- 3) пріоритет прав та свобод людини і громадянина;
- 4) демократизм і законність;
- 5) гуманізм і соціальна справедливість;
- 6) професіоналізм, компетентність, ініціативність;
- 7) об'єктивність, чесність, порядність;
- 8) належне виконання службових обов'язків і додержання трудової дисципліни;
- 9) інші принципи, визначені Законом України "Про державну службу".

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Стаття 5. Система органів дипломатичної служби

1. Систему органів дипломатичної служби складають:

- 1) Міністерство закордонних справ України;
- 2) представництва Міністерства закордонних справ України на території України;
- 3) закордонні дипломатичні установи України.
4. Закордонні дипломатичні установи України є постійно діючими органами дипломатичної служби, основними завданнями яких є представництво України в державах перебування або при міжнародних організаціях та підтримання з ними офіційних відносин, відстоювання національних інтересів України, виконання консульських функцій, у тому числі захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном.

Закордонними дипломатичними установами України є:

- 1) Посольство України;
- 2) Посольство України з резиденцією Надзвичайного і Повноважного Посла України в Києві;
- 3) Постійне представництво України при міжнародній організації;
- 4) Представництво України при міжнародній організації;
- 5) Місія України при міжнародній організації;
- 6) консульська установа України (Генеральне консульство України, Консульство України, Віце-консульство України та Консульське агентство України).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

6. Міністр закордонних справ України очолює Міністерство закордонних справ України, здійснює керівництво діяльністю органів дипломатичної служби, затверджує структуру органів дипломатичної служби, а також виконує інші функції, визначені цим Законом, іншими актами законодавства України.

7. Державний секретар Міністерства закордонних справ України забезпечує діяльність органів дипломатичної служби та відповідно до затвердженої Міністром закордонних справ України структури органів дипломатичної служби затверджує їх штатні розписи та кошториси, а також виконує інші функції, визначені законодавством України.

8. Надзвичайний і Повноважний Посол України є вищим офіційним представником України, який здійснює загальне керівництво, координацію та контроль за діяльністю посадових осіб та інших працівників Посольства України, керівників інших закордонних дипломатичних установ України у державі акредитації, а також посадових та інших осіб, членів делегацій України, які перебувають у цій державі з метою виконання посадових або службових обов'язків.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Стаття 6. Основні завдання органів дипломатичної служби

1. Основними завданнями органів дипломатичної служби є:

- 1) забезпечення захисту національних інтересів України;
- 2) реалізація зовнішньополітичного курсу України, спрямованого на розвиток політичних, економічних, культурних, гуманітарних, наукових, інших зв'язків з іноземними державами та міжнародними організаціями;
- 3) захист прав та інтересів громадян і юридичних осіб України за кордоном;
- 4) сприяння утвердженню міжнародного авторитету України, піднесенню у світі її іміджу як надійного і передбачуваного партнера;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Розділ II

ПРАЦІВНИКИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.

КАТЕГОРІЇ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПОСАД

Стаття 8. Посади дипломатичної служби та посади працівників, які виконують функції з обслуговування

2. Дипломатичні посади встановлюються для дипломатичних службовців органів дипломатичної служби.

Дипломатичними посадами є такі посади:

- 1) Державний секретар Міністерства закордонних справ України;
- 2) Надзвичайний і Повноважний Посол України;
- 3) Надзвичайний і Повноважний Посол України з резиденцією в Києві;
- 4) Постійний представник України при міжнародній організації;
- 5) Представник України при міжнародній організації;
- 6) Глава Місії України при міжнародній організації;
- 7) Генеральний консул України;
- 8) заступник Постійного представника України при міжнародній організації;
- 9) заступник Представника України при міжнародній організації;
- 10) заступник Глави Місії України при міжнародній організації;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Розділ II

ПРАЦІВНИКИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ.

КАТЕГОРІЇ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПОСАД

- 11) радник-посланник;
- 12) Посол з особливих доручень;
- 13) дипломатичний радник;
- 14) Консул України;
- 15) Представник Міністерства закордонних справ України на території України;
- 16) радник;
- 17) консул у консульській установі України;
- 18) перший секретар;
- 19) другий секретар;
- 20) віце-консул у консульській установі України;
- 21) третій секретар;
- 22) консульський агент у консульській установі України;
- 23) аташе.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Стаття 11. Обов'язки посадових осіб дипломатичної служби

2. Посадові особи дипломатичної служби під час проходження дипломатичної служби в закордонних дипломатичних установах України зобов'язані поважати закони, правила і традиції держави перебування, гідно представляти Україну.

Розділ III

ВСТУП НА ДИПЛОМАТИЧНУ СЛУЖБУ

Стаття 12. Вступ на дипломатичну службу

1. Вступ на дипломатичну службу здійснюється шляхом призначення громадянина України на посаду дипломатичної служби за результатами конкурсу, крім визначених цим Законом випадків, коли призначення на дипломатичні посади здійснює Президент України.

2. Конкурс на зайняття посади дипломатичної служби проводиться конкурсною комісією Міністерства закордонних справ України у порядку, встановленому законодавством про державну службу, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

Стаття 13. Вимоги до осіб, які претендують на вступ на дипломатичну службу

1. Вимогами до осіб, які претендують на вступ на дипломатичну службу, є вимоги до їхньої професійної компетентності, які складаються із загальних та спеціальних вимог.

2. Особа, яка претендує на вступ на дипломатичну службу, повинна відповідати загальним вимогам, встановленим **Законом України** "Про державну службу".

3. Спеціальними вимогами до осіб, які претендують на вступ на дипломатичну службу, є:

- 1) наявність вищої освіти із ступенем не нижче магістра - для дипломатичних службовців;
- 2) володіння відповідним рівнем професійної компетентності згідно з вимогами, визначеними Міністерством закордонних справ України;
- 3) володіння іноземними мовами в обсязі, необхідному для виконання посадових обов'язків;
- 4) стан здоров'я, який дозволяє бути направленим у довготермінове відрядження, підтверджений документом, виданим у встановленому законодавством порядку;
- 5) відсутність обставин, що можуть перешкоджати виконанню посадових обов'язків під час роботи в системі органів дипломатичної служби.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Розділ V

ДИПЛОМАТИЧНІ РАНГИ

Стаття 24. Перелік дипломатичних рангів

1. Дипломатичний ранг - це спеціальне звання, яке відповідно до [Конституції України](#) та цього Закону присвоюється дипломатичним службовцям.

2. Встановлюються такі дипломатичні ранги:

Надзвичайний і Повноважний Посол;

Надзвичайний і Повноважний Посланник першого класу;

Надзвичайний і Повноважний Посланник другого класу;

радник першого класу;

радник другого класу;

перший секретар;

другий секретар;

третій секретар;

аташе.

4. Дипломатичні ранги Надзвичайного і Повноважного Посла, Надзвичайного і Повноважного Посланника першого класу, Надзвичайного і Повноважного Посланника другого класу присвоюються дипломатичним службовцям Президентом України за поданням Міністра закордонних справ України.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про дипломатичну службу

Розділ VIII

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ

Стаття 39. Професійне навчання посадових осіб дипломатичної служби

1. Посадовим особам дипломатичної служби створюються умови для підвищення рівня професійної компетентності шляхом професійного навчання, у тому числі вдосконалення знання іноземних мов, у відповідних закладах освіти в Україні та за кордоном.
2. Професійне навчання проводиться постійно, у тому числі з метою підготовки посадових осіб дипломатичної служби до участі у ротації.
3. Забезпечення підвищення професійної компетентності посадових осіб дипломатичної служби здійснює заклад післядипломної освіти, що належить до сфери управління Міністерства закордонних справ України (далі - заклад післядипломної освіти).

м. Київ

7 червня 2018 року

№ 2449-VIII

Тема 5

Соборна Україна: шлях крізь віки

Тема 6

Брендинг країн та націй.

Дипломатія: бренд та асоціації

Тема 7

Культурна та публічна дипломатія України в Перлині Затоки – Державі Кувейт

Публічна й культурна дипломатія України

Вперше термін «публічна дипломатія» зустрічається в лондонській газеті «Таймз» у 1856 р. як синонім цивілізованості.

Якщо традиційна дипломатія – це комунікація на рівні «уряд–уряд», то **публічна дипломатія** – це комунікація на рівні «уряд–громадськість».

Її **мета** – формування державою X громадської думки в суспільстві держави Z.

Інакше кажучи, публічна дипломатія – це вулиця із двостороннім рухом, що передбачає взаємну комунікацію.

Публічна дипломатія не замінює класичну дипломатію, а допомагає підготувати підґрунтя для проведення офіційних заходів на зовнішній арені.

Публічна дипломатія України

Публічна дипломатія разом з іншими засобами, зокрема національним брендингом, могла б забезпечити певну підтримку України серед зарубіжних аудиторій, що особливо актуально в контексті реалізації євроінтеграційної політики України та в умовах воєнної агресії з боку Росії.

У сучасному світі існує взаємозалежність між економічним успіхом держави та публічною, зокрема, культурною дипломатією.

Успішна публічна дипломатія – це забіг на довгу дистанцію, що означає довгострокове докладання зусиль.

Основна мета публічної дипломатії України (на прикладі Кувейту): сприяти налагодженню тривалого й ефективного співробітництва між країнами у різних сферах.

Форми публічної дипломатії:

- Культурна дипломатія
- Освітня дипломатія
- Спортивна дипломатія
- Цифрова дипломатія

Культурна дипломатія – один з найбільш дієвих інструментів популяризації нашої країни та інтеграції у світовий культурний простір.

Першою цілеспрямовано використовувати культурну дипломатію почала Франція. У 1883 р. завдяки зусиллям французького дипломата П. Кабмона було утворено Alliance Francaise (з філіалом у Барселоні), який мав на меті просування французької мови, а під час Першої світової війни у структурі МЗС Франції з'явилися аташе з культури.

Приклади культурної дипломатії України

У січні 2020 р. відбулася масштабна подія - "Тиждень України в Кувейті". Мета проєкту – презентувати найвидатніші досягнення та надбання сучасної України в усіх сферах. Обрана ціль стала основою гасла проєкту: «Бізнес, культура, освіта, мистецтво, спорт – заходи, що об'єднують Україну та презентують її світу».

Туристичний форум – презентація потенціалу рекреаційного та медичного туризму України

Світлове шоу на Кувейтських вежах у кольорах українського прапора

Концерт симфонічного оркестру «Київ-Класик» та фортепіанні концерти піаніста-віртуоза Є. Хмари під час «Тижню України в Кувейті», січень 2020 р.

Приклади культурної дипломатії України

*Мобільна фотовиставка
до Дня Соборності України, Кувейт,
22 січня 2020 р.*

*Виставка дитячих малюнків від української
галереї «Єлисаветград», Кувейт,
січень 2020 р.*

Приклади культурної дипломатії України

*Виступ Національного ансамблю
танцю України імені Павла Вірського
в Кувейті, 2019 рік*

Приклади культурної дипломатії України

Дні українського кіно в Іспанії, Німеччині, Великобританії, Франції, Нідерландах, Італії тощо

Приклади культурної дипломатії України

*Участь у міжнародних ярмарках і виставках з промоції туризму
Кувейт, лютий 2020 р.*

*Висадка дерев у Кувейтському
університеті*

Приклади культурної дипломатії України

Український інститут у Швеції, який проводить курси української мови та цілу низку культурних заходів

Приклади культурної дипломатії України

Потужним промоутером культури України тривалий час були та є громади української діаспори, найбільші з яких зосереджені в Канаді та США.

Щорічно в Торонто проходить найбільший у Північній Америці український вуличний фестиваль **Bloor West Village Toronto Ukrainian Festival**, під час якого перекривають рух на одній із вулиць Торонто. Протягом трьох днів його відвідують понад 500 тисяч людей із різних куточків Канади.

Приклади освітньої дипломатії України

Телеміст між українськими та кувейтськими школярами: місточок дружби та взаєморозуміння

Міжнародна студентська конференція в Кувейтському університеті

І приклади спортивної дипломатії України

Дружній футбольний матч між футбольними клубами України та Кувейту

Спортивна конференція за участі фахівців з України та Кувейту

Завдання на самостійну роботу:

1. Наведіть приклади культурної дипломатії України у країні Вашого проживання.
2. Які заходи, що презентують українську культуру, ви могли б запропонувати провести у вашій країні в наступному році?

Презентація колекцій одягу та прикрас від українських дизайнерів у Кувейті, січень 2020 р.

Парад вишиванок у м. Токіо

Tema 8

Економічна дипломатія на прикладі Українсько-Кувейтських відносин

Міжнародні економічні відносини

Основні форми: 1) торгівля товарами, 2) торгівля послугами, 3) міграція капіталу, 4) міграція робочої сили - у міжнародному масштабі.

Регулюються міжнародним правом (на основі дво- та багатосторонніх договорів між державами, в рамках міжнародних організацій, звичаєвого права тощо)

Міжнародні економічні організації

- Міжнародний валютний фонд, Всесвітній банк, Організація ООН з промислового розвитку ЮНІДО (спеціалізовані установи ООН) тощо
 - пов'язані з ООН організації: Світова організація торгівлі, Міжнародне агентство атомної енергетики (МАГАТЕ), Центр міжнародної торгівлі тощо
-

Зони вільної торгівлі України

Україна підписала більше 16 угод про зону вільної торгівлі, які включають більш ніж 45 країн світу:

Європейський Союз, Канада, Туреччина, Грузія тощо

Зони вільної торгівлі Кувейту

Митний союз в рамках Ради співробітництва арабських держав затоки (GCC: Бахрейн, Катар, Кувейт, ОАЕ, Оман, Саудівська Аравія).

ЗВТ держав GCC: Йорданія, США, Сінгапур, Норвегія, Швейцарія, Ісландія, Ліхтенштейн

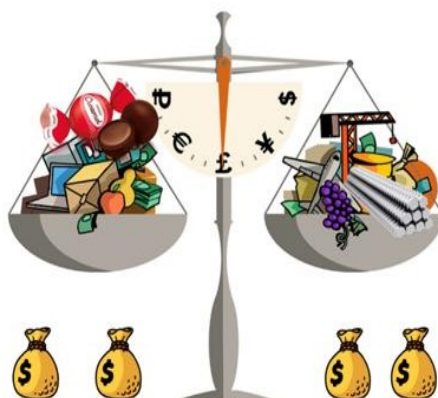
Велика арабська зона вільної торгівлі (GAFTA, 18 арабських держав)

Економічна дипломатія

Завдання:

- формування сприятливих умов для доступу і просування вітчизняних товарів і послуг на зовнішні ринки,
- захист національних стратегічних і економічних інтересів держави за кордоном,
- сприяння соціально-економічному розвитку країни, підвищенню її конкурентоспроможності у світі,
- забезпечення національної та економічної безпеки країни

Держава Кувейт

- 6 місце у світі за підтвердженими запасами нафти (101,5 млрд.бр., 2018, ОПЕК)
- Кувейтський суверенний фонд KIA входить до топ-5 у світі та оцінюється прибіл. у 559,1 млрд.\$ (2020, МВФ). Кошти інвестовані переважно у закордонні активи.

Україна

- 1 місце у світі за експортом соняшникової олії (2020)
- 2 місце у світі за експортом зернових (2019/2020)
- Входить до топ 5 країн у світі за експортом напівфабрикатів чорного металу і залізної руди

Необхідно розвивати торгівлю товарами/послугами з високою доданою вартістю

- ІТ галузь та стартапи
- Високотехнологічна продукція
- Готові продукти

Товарообіг з Україною (37,06 млн.\$, 2020, Держкомстат)

Експорт з України в Кувейт: 36,27 Імпорт в Україну з Кувейту: 0,79

М'ясо та їстівні субпродукти	Зернові культури	Жири та олії рослинного або тваринного походження	Чорні метали
		73 Вироби з чорних металів	19 Готові продукти із зерна зер...
		84 Реактори ядерні, котли, машини,...	
		44 Деревина і вироби з дерева...	
		94 Молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні п...	

* Інформація у діаграмі відображає приблизні показники

Українські товари в Кувейті

Приклади успішних економічних заходів

ДОДАТКОВО

Тема: Історія української дипломатії

Дипломатія Київської Русі

- Історики вважають, що дипломатія в Київській Русі, зародилась у 839 р., коли спільне посольство Візантії та Русі прибуло до Франкської держави, коли там на престолі перебував імператор Людовік Благочестивий.
- Однак початком саме державної дипломатії Русі вважають 860 р., коли флот під командуванням князя Аскольда напав на Константинополь (Царгород) і примусив імператора Михаїла III укласти вигідний для Русі мир.
- 860 р. — перший відомий в українській історії договір "миру і любові" з Візантією, який став дипломатичним визнанням Русі.
- Договори з Візантією (907, 911, 944, 971 роки) базувалися на традиційних засадах того часу «миру і любові».
- Міждинастичні шлюби князів Русі: з 35 "міжнародних" шлюбів київських князів XI ст. 8 припадають на Германію, 7 — на Польщу, 6 — на Угорщину, 5 — на Скандинавію та Англію, 2 — на Францію, 3 — на половецьких князівен, 1 шлюб з візантійською принцесою, 3 — з представниками візантійської аристократії.

Видатні дипломати часів Київської Русі:

Київські дипломати доби Володимира Великого та Ярослава Мудрого: боярин Добриня та його син Костянтин Путята, воевода Вишата, боярин Іван Творилович.

При київському дворі також перебували іноземні послы, найвідомішими з яких були єпископ Адальберт (1007), послы французького короля Генріха I (1049), папський легат Плано де Карпіні (1246), посол французького короля Людовіка IX Вільям Рубруквіс (1252) та інші.

Послы вже тоді користувалися значними привілеями: був розроблений спеціальний, доволі складний церемоніал приймання послів, особа й майно яких вважалися недоторканими.

Дипломатія Ярослава Мудрого

Шлюбна дипломатія

Ярослав був одружений з донькою шведського короля Інгігердою.

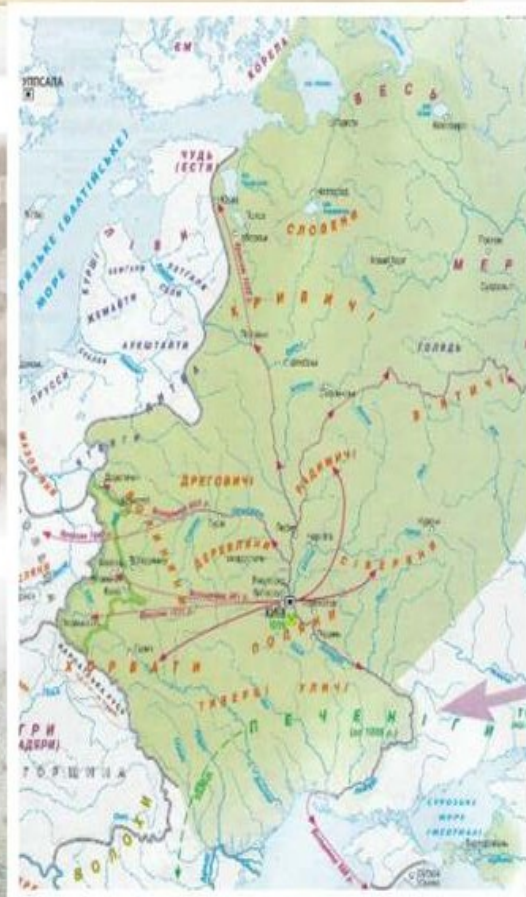
Син Всеволод одружився з донькою візантійського імператора Анастасією.

Син Святослав – з онукою германського цісаря Генріха II.

Дочка Анастасія одружилася з угорським королем Андрієм I.

Дочка Єлизавета – з норвезьким королем Гаральдом Суворим.

Дочка Анна стала дружиною французького короля Генріха I.

Козацька дипломатія

Дипломатична служба часів козацької держави «належала до найбільш ефективних державних структур».

Важливою сферою української дипломатії тоді був збір інформації про міжнародні відносини в Європі, становище в сусідніх країнах — потенційних союзників і противників, про їхні військові плани й військовий потенціал.

Дмитро Вишневецький налагоджував дипломатичні відносини з Портою і Кримом, щоб охолодити войовничий запал кримських татар щодо українських земель.

Дипломатична служба Богдана Хмельницького була достатньо відома в усій Європі, її представники приймалися і шанувалися при дворах європейських монархів.

Приклади уроків «Родзинки дипломатії» в Українській школі ОАЕ «Софія»

Перша книга про українських козаків (1594 рік, Австрія)

Приклади уроків «Родзинки дипломатії» в Українській школі ОАЕ «Софія»

Доктор исторических наук, директор Научно-исследовательского института козачества имени Степана Бандеры Тарас Чухлиб: "Украинский ученый-историк Богдан Березенко нашел в австрийской библиотеке уникальную книгу-брошюру под названием Die Kossacken mit hilff der Moldaur und Moscowitter in Podolia 26 000... Wiin, 1594. В книге "Козаки с помощью молдаван и москвитов на Подолии..." речь идет об участии войска Запорожского в войне Австрийского цесарства с Османской империей в 1593-1606 годах. Раскрывается судьба 26-тысячного украинского войска с участием молдавских воинов и донских козаков как союзников Австрии", - отметил ученый. Как известно, украинцы сражались с подразделениями Крымского ханства и Османской империи на Подолье, а также в Венгрии. Объединенное войско во главе с полковником Войска Запорожского Северином Наливайко одержало ряд побед над османами и ордынцами.

Козацька дипломатія

Напередодні визвольної війни 1648—1657 років дипломатія Хмельницького активізує відносини з кримським ханом, намагаючись залучити його до спільної боротьби проти Польщі. Вона навіть пішла на контакти зі своїм одвічним противником — Султанською Туреччиною, прагнучи залучити її на свій бік і забезпечити собі її нейтралітет.

Іван Мазепа вів активну дипломатичну гру з Польщею, Московією та Швецією, з якою 1706 року уклав угоду. Апогеем державницької і дипломатичної діяльності І. Мазепи були 1708—1709 роки, коли він відкрито виступив проти московського царя Петра I й намагався створити антимосковську коаліцію з Туреччини, Криму, Молдавії, Валахії, Трансільванії, донських козаків, кубанських черкесів, калмиків, казанських татар.

Завдання на самостійну роботу:

Онлайн вправа https://kahoot.it/challenge/1bdc7aca-7b1e-47a0-81da-48806ff018bb_1604394895434

Тема: Основи етикету, проведення міжнародних переговорів та дипломатичного протоколу.

Документи в роботі дипломатів

Дипломатичний протокол — це сукупність загально-прийнятих правил, традицій і умовностей, які дотримуються урядами, офіційними особами й дипломатами при виконанні своїх функцій в міжнародному спілкуванні.

Слово протокол походить від грецького «protokollon» («protos» — перший, а «kolla» — клеїти), тоб-то, дослівно — правила оформлення документів. Пізніше це слово увійшло в дипломатичну практику і крім оформлення документів ним стали позначати всі питання етикету й церемоніалу.

Правила дипломатичного протоколу базуються на принципі "міжнародної ввічливості". Протокол носить міжнародний характер, оскільки його основні правила загальновизнані й в усіх країнах майже однакові. Проте кожна країна може вносити свої доповнення та поправки, відповідно до своїх національних та релігійних традицій і звичаїв.

Дипломатичний протокол

Протокол - це вираження хороших манер у відносинах між державами. Складним є питання про те, в яких випадках норми дипломатичного протоколу є юридично обов'язковими, оскільки виходять з міжнародних договорів та звичаїв, а в яких - це просто правила міжнародної ввічливості.

Правила дипломатичного протоколу призначені для підтримання нормальних відносин між державами та їхніми представниками за кордоном. Відповідно до правил, присутній на офіційній зустрічі має право на місце, відповідне до його рангу.

"Правила протоколу в цей час здаються дещо старомодними. Але не дотримуватися їх так само безглуздо, як і не знімати капелюха при вході до церкви або взуття при вході до мечеті. По суті, не все вже так безглуздо в цих урочистих дрібницях і забобонах»

Французький дипломат Ж. Камбон

Основи дипломатичного етикету

Окремі норми дипломатичного протоколу називаються **церемоніалом**: наприклад, церемоніал вручення вірчих грамот, церемоніал зустрічі і проводів офіційної делегації, церемоніал підписання міжнародних договорів тощо .

Дипломатичний протокол кожного диппредставництва включає в себе, насамперед, **організацію прийомів**.

До кожного прийому необхідно уважно готуватися, враховуючи мету організації прийому, місце його проведення. Для цього заздалегідь складаються списки запрошених, своєчасно надсилаються запрошення (за 10–12 днів до прийому), складається меню і план розсадки, якщо йдеться про сніданок, обід або вечерю.

Дипломатичне прийняття з нагоди Дня Соборності України, Кувейт, січень 2020 р.

Дипломатичні документи – це документи, що висловлюють позицію держави з того чи іншого питання міжнародного життя. Частина таких документів через певні обставини носить конфіденційний характер.

Дипломатія – наука письмова. Мова дипломатичного листування: обережність, тактовність, стриманість, знання специфічних фраз і термінів.

“Для зовнішньої політики та дипломатії слово відіграє не меншу роль, ніж дії, а, можливо, і більшу, слово в дипломатії саме по собі і є дією”.

Мішель Жобер

Документи зовнішнього дипломатичного листування:

- особисті (підписні) ноти;
- вербальні ноти;
- приватні листи напівофіційного характеру;
- меморандуми;
- заяви.

© МЗС України

Вербальна нота - один з найбільш поширених документів дипломатичного листування. Текст таких нот складається від третьої особи і не підписується. Вербальна нота починається і закінчується формулами ввічливості.

Особиста нота направляється з питань важливого та принципового значення. Особиста нота має форму листа, складеного від першої особи й адресується певній конкретній особі (державному діячеві, офіційній особі іншої держави).

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ УКРАЇНИ

№1107

Міністерство Закордонних Справ України засвідчує свою повагу Міністерству Закордонних Справ Республіки Молдова і у відповідь на ноту №1106 від 3 жовтня 2010 року має честь повідомити, що Українська Сторона не має заперечень проти призначення Його Високоповажності Пана Ніколаєс Гуменого Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Молдова в Україні.

Міністерство Закордонних Справ України користується цією нагодою, щоб поновити Міністерству Закордонних Справ Республіки Молдова задоволення у своїй високій повазі.

м. Київ, «6» жовтня 2010 року

Міністерство Закордонних Справ

Республіки Молдова

м. Кишинів

Тема: Міжнародні організації та участь у них України

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ З МІЖНАРОЖНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

ООН

Рада Європи

НАТО

ОБСЄ

B+

A-

A-

B-

УКРАЇНСЬКА ПРИЗМА:
ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА 2017

FRIEDRICH
EBERT
STIFTUNG PRISM

Орієнтири зовнішньої політики та міжнародної безпеки України визначені у різних стратегічних документах:

- Угода про асоціацію з ЄС
- Коаліційна угода
- Стратегія національної безпеки України
- Воєнна доктрина України
- Стратегія сталого розвитку «Україна — 2020»
- Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО
- Національна стратегія у сфері прав людини
- Національний план дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека»
- Концепція популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі

Організація Об'єднаних Націй (ООН)

План уроку: історія, країни-засновники, цілі, структура, робочі мови, Рада Безпеки ООН (як формується, постійні члени та право вето), Генеральна Асамблея ООН.

Україна була однією із засновників і перших членів ООН у 1945 році, брала участь у розробленні та прийнятті статуту ООН, мала окремий голос в ООН, навіть коли була у складі СРСР.

Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримання міжнародного миру та безпеки, зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини.

Приклади уроків «Родзинки дипломатії» в Українській школі ОАЕ «Софія»

Рада безпеки ООН:

Рада Безпеки ООН створена в 1946 році. Вона складається з 15 держав-членів, п'ять з яких (США, Китай, Росія, Франція та Сполучене Королівство Великобританії і Північної Ірландії) мають постійне членство і право вето.

Непостійні члени обираються терміном на два роки, і кожен з них має один голос.

Рада Безпеки має повноваження приймати рішення, які підлягають обов'язковому виконанню відповідно до Статуту ООН. Також інститут пропонує Генеральній Асамблеї особу на посаду Генерального секретаря і рекомендує держав-кандидатів в ООН.

Основним **обов'язком** Ради Безпеки є підтримання міжнародного миру та безпеки. Вона розслідує суперечки або акти агресії, які загрожують міжнародній дружбі і які можуть спровокувати бойові дії.

У деяких випадках, Рада Безпеки може вдаватися до введення санкцій або навіть дозволити використання сили для підтримки або відновлення міжнародного миру і безпеки.

Приклади уроків «Родзинки дипломатії» в Українській школі ОАЕ «Софія»

Практичне заняття:

Інтелектуальна гра «Модель ООН» / «Модель Ради Безпеки ООН»

За тиждень до проведення практичного заняття учням-учасникам гри розподіляють ролі: офіційні представники від різних країн-членів ООН, члени міжнародних організацій, які приїхали на конференцію.

А також оголошують питання, що стоятиме на порядку денному засідання.

Завдання на самотійну роботу:

Зібрати інформацію про зовнішню політику своєї країни (тобто країни, які учні представлятимуть на засіданні).

Під час заняття учні, що представляють різні країни, налагоджують діалог, обговорюють та аналізують світові проблеми, ведуть диспути, шукають консенсус та приймають відповідальні рішення.

Делегати мають абстрагуватися від особистої точки зору і відстоюють офіційну позицію представленої ним країни.

Кінцева мета - прийняття спільної резолюції з конкретними пропозиціями, спрямованими на вирішення проблеми.

Онлайн вправа <https://learningapps.org/14742566>

Практичне заняття:

Інтелектуальна гра «Модель ООН» / «Модель Ради Безпеки ООН»

Можлива тематика порядку денного комітетів для гри «Модель ООН»:

- Запобігання розповсюдженню ядерної зброї у світі / Створення без'ядерних зон у різних регіонах світу.
- Подолання кібертероризму з точки зору управління кібербезпекою.
- Міграційна політика: практика та проблеми реалізації, перспективи врегулювання.
- Захист прав цивільного населення у гарячих точках. Розроблення механізмів, які б призвели до реалізації положень Конвенції про захист цивільного населення під час війни.
- Безпека цивільної авіації на території військового конфлікту.
- Відновлення територіальної цілісності України.
- Права людини на безпечну питну воду і санітарію.

Корисні посилання для проведення гри:

1. Сайт ООН <https://www.un.org/>
2. Посібник підготовки до Моделі ООН <http://project-connect.ca/resources/MUNManifesto.pdf>
3. Глобальна Модель ООН <https://outreach.un.org/mun/>
4. Львівська модель ООН <http://lvivmun.sii.org.ua/what-is-model-un/>

Тема: Місце і роль України на міжнародній арені

Загальна спрямованість зовнішньої політики України відображена в Конституції (Основний Закон) України. У розділі 1, ст. 18 сказано: «Зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства та загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права».

Основні завдання зовнішньої політики України:

1. Утвердження і розвиток України як незалежної демократичної держави.
2. Збереження територіальної цілісності держави, недоторканість її кордонів.
3. Вхідження до світової економічної системи для повноцінного економічного розвитку, підвищення добробуту народу.
4. Створення вигідних умов для підтримання контактів з українською діаспорою, керуючись при цьому міжнародним правом.
5. Діяльність на міжнародній арені як надійного партнера.
6. Захист прав та інтересів громадян України, її юридичних осіб за кордоном.
7. Засудження збройної агресії проти України та невизнання незаконної анексії Криму.
8. Захист прав громадян України на окупованих територіях.
9. Утримання і посилення політики санкцій проти Росії.

Напрямок зовнішньої політики України

Фактори впливу української держави на міжнародні справи:

- географічне розташування України (вихід до моря, налагоджені канали зв'язків з багатьма країнами Європи та Азії);
- територією України проходять стратегічно важливі міжнародні транспортні коридори (Україна має найвищий у Європі транспортний транзитний рейтинг);
- багатомільйонне населення, висококваліфікована робоча сила;
- багаті залежи вугілля, залізної та марганцевої руди;
- плодородні чорноземи, значні запаси прісної води;
- розвинена машинобудівна галузь промисловості, потужний потенціал літакобудування, космічної та військової галузей;
- високий рівень технічної освіти;
- сприятливий клімат тощо.

Тема: Захист прав українських громадян за кордоном

Захистом прав та інтересів громадян в країні перебування займаються дипломатичні місії – **посольства та консульства**.

Посольство – це дипломатичне представництво на території іншої країни, покликане вирішувати весь комплекс двосторонніх питань на вищому рівні, а також інформувати свою країну про стан справ у країні перебування. На території іншої країни може бути лише одне посольство, яке знаходиться в столиці. Посольство може бути в країнах, з якими встановлені дипломатичні відносини.

Посольство очолює Надзвичайний і Повноважний Посол.

Посол – це дипломат найвищого рангу.

Функції посла – представлення та захист державних інтересів в країні перебування на найвищому рівні.

Підняття державного прапора в Посольстві України в Кувейті

Захист прав українських громадян за кордоном

Консульство – це установа, завданнями якої є забезпечення прав та інтересів громадян та юридичних осіб України за кордоном. Кількість консульств не обмежена і залежить від розміру країни перебування, потреб. Найчастіше консульство допомагає вирішити проблему отримання віз, довідок та інших документів.

Проте, якщо з країною перебування не встановлені офіційні дипломатичні відносини, то консульство може взяти на себе деякі функції посольства.

Основна функції консула:

- Ведення обліку громадян України, які постійно проживають чи тимчасово перебувають на території іншої країни
- Паспортне обслуговування зазначеної категорії громадян України
- Вирішення питань, пов'язаних з наданням та втратою громадянства України
- Вчинення нотаріальних дій та легалізація документів
- Реєстрація актів цивільного стану (шлюбів тощо)
- Надання юридичної допомоги громадянам України
- Надання правової та організаційної допомоги громадянам України, які потрапили до надзвичайних ситуацій
- Візове обслуговування іноземців.

Захист прав українських громадян за кордоном

Практична реалізація консульського захисту прав громадян України за кордоном полягає у наступному:

- виявлення випадків порушення прав юридичних і фізичних осіб України за кордоном та вжиття заходів для відновлення таких прав;
- недопущення будь-якої дискримінації фізичних та юридичних осіб України за кордоном порівняно з громадянами країни перебування;
- надання консультивної допомоги фізичним та юридичним особам України за кордоном в одержанні інформації щодо особливостей законодавства іншої країни, у реалізації права на звернення до компетентних органів країни перебування;
- вжиття заходів, у випадках затримання або арешту громадян України, для забезпечення неупередженого розгляду їх справ компетентними та судовими органами країни перебування;
- вжиття заходів для встановлення місцезнаходження фізичних осіб України за кордоном;
- співпраця з міжнародними і громадськими організаціями та благодійними фондами з метою вирішення питання повернення в Україну наших співвітчизників, які потрапили в скрутне становище за кордоном.

Захист прав українських громадян за кордоном (на прикладі роботи МЗС на консульському напрямі у 2017 р., консульську службу несли 275 консульських посадових осіб)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

- **звільнено з-під варти** за сприяння консульських посадових осіб **321** громадянина України
- **звільнено** та повернуто в Україну **30 українських моряків**
- **відвідано 1034** утримуваних під вартою громадян України
- **повернуто недоотриману заробітну плату 303** громадянам України на загальну суму **394 067 дол. США**
- **встановлено місцезнаходження** співвітчизників та відновлено контакти з їхніми родичами в Україні у **389** випадках

Захист прав українських громадян за кордоном

(на прикладі роботи МЗС на консульському напрямі у 2017 р.,
консульську службу несли 275 консульських посадових осіб)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

- повернуто на Батьківщину 9 громадян України, що постраждали від торгівлі людьми
- консульськими посадовими особами України **забезпечено відвідання судових засідань** у справах громадян України, незаконно утримуваних в РФ, а також **проведено 57 зустрічей** з незаконно утримуваними українцями в місцях їхнього утримання на території РФ
- надано сприяння у звільненні та поверненні в Україну двох незаконно утримуваних на території Росії громадян України

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ ЗА КОРДОНОМ

З піратського полону визволено чотири українських моряки, які входили до складу екіпажів двох морських суден:

- 01.03.2017 звільнено троє громадян України - членів екіпажу судна «Gaz Providence», які були захоплені внаслідок нападу на судно поблизу узбережжя Нігерії
- 12.10.2017 звільнено громадянина України - члена екіпажу судна «Demeter», який був захоплений внаслідок збройного нападу на судно у водах Нігерійської затоки

Завдання на самостійну роботу:

1. Чи кожен громадянин України має право на захист консульських установ і чи повинні дипломатичні представники захищати права громадян, які скоїли злочин?
2. Навести приклади ситуацій, коли громадянин України потребує консульського захисту своїх прав та інтересів

Приклади уроків «Родзинки дипломатії» в Українській школі ОАЕ «Софія»

Додаткове завдання до курсу:

Придумати текст для гімну українських дипломатів:

можуть брати участь учні, батьки, вчителі та інші представники української громади.

Варіанти гімну можна надсилати на адресу:
ukrdiplomacy@gmail.com

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Олександр БАЛАНУЦА

РОДЗИНКИ ДИПЛОМАТІЇ

Навчальний посібник

Видавець «ФОП Середняк Т.К.», 49000, Дніпро, 18, а/с 1212
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4379 від 02.08.2012.
Ідентифікатор видавця в системі ISBN 7822
49000, Дніпро, 18, а/с 1212
тел. (096)-308-00-38, (056)-798-04-00
E-mail: 7980400@gmail.com

Підп. до друку 04.03.2022 р. Папір офсет.
Умовн. друк. арк. 9,25.
